

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on vene keel, kirjandus ja eesti keel teise keelena. Vene keelt õpitakse 1.-9. klassis, kirjandust 5.-9. klassis. Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide maht on kooliastmete kaupa järgmine:

Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Eesti keel	19	11	6
Vene keel (vene õppekeelega klassides)	13	8	3
Kirjandus		4	6
Eesti keel teise keelena	12	15	15

Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide jaotus kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et vene keele ja kirjanduse õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud oleksid saavutatavad. Vene keele tundide maht on erinev, kuna vene koolis õpitakse alates esimesest klassist eesti keelt teise keelena. Õpitulemused on koostatud nii, et kooli õppekeelest lähtuvalt eesti keelt rakendatakse lisaks keeletundidele ka ainetundides. Vene keele ainekava on koostatud arvestusega, et II kooliastmes on õpitulemused saavutatavad 9–11 ja III kooliastmes 6 nädalatunniga. Kirjanduse ainekava puhul aga II kooliastmes 4–6 ja III kooliastmes 3–6 nädalatunniga. Eesti keele teise keelena ainekava alusel õpitakse muu õppekeelega klassis või erandjuhul individuaalse õppekava alusel tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keel teise keelna ainekava alusel.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeelega klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga. Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema. 1.–4. klassis arendatakse vene keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoonel suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Ainevaldkonnasisese lõimingu

põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentsed ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtteja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti keel teise keelena või vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh

digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaülelset õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust.

Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülelised valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rõhuasetustest ning lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingu valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskuste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooime ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.6. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja enastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid. Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist. Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja

millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Vene keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Vene keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- 4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehooldete põhimõtete rakendamist ning keelevelikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomet osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis. Eesti / vene keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste.

I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust.

II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning ekirja kirjutamist.

III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel. III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada

levinumaid meediažanre. Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Kirjanduse õpitulemusi hinnatakse eesti / vene keele õpitulemustest eraldi alates 5. klassist.

II ja III kooliastmes hinnatakse kirjanduse õppimisel

- 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ja tutvustamist,
- 2) tekstide jutustamist ja esitamist,
- 3) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist,
- 4) omaloomingulisi töid,
- 5) kirjandusteadmisi (nt kirjandusmõistete ja kirjandusloolise konteksti tundmist).

Vene keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid on mitmekesised. Need hõlmavad suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle. Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik. Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kõikides kirjalikes töodes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse

keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

1.7. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades;
- 5) väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Eesti keel teise keelena

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele kui teise keele õpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) mõistab lihtsat igapäevast eestikeelset kõnet, kasutab õpitud sõnu ja lausemalle vestluses;
- 2) realiseerib oma kõnesoovi eluliselt vajalikes situatsioonides;
- 3) mõistab suulisi ja kirjalikke lihtsaid tekste, tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet (reklaam, kuulutused jne);
- 4) oskab kirjutada lihtsaid sõnumeid ja tekste (sh tarbetekste);
- 5) kasutab eestikeelseid teatmeallikaid (nt sõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;
- 6) tunneb Eesti tuntumaid vaatamisväärsusi, kirjanikke, meediaväljaandeid, õppeasutusi ning teab eesti kultuuri iseärasusi.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa

Õppetegevus 3.-5. klassis 3. klassis algab eesti keele õppimine suulise kursusega, mis kestab 1–2 kuud: kujundatakse positiivset suhtumist eesti keele õppimisse, pakutakse eduelamusi ja turvatunnet. Uue keelekeskkonnaga tutvumiseks õpitakse koostöös õpetajaga eesti keelt teistest keeltest kuulmise järgi eristama, matkima kuulnud häälikuid, häälikuühendeid, sõnu ja lühikesi lauseid. Hääldusharjutusteks kasutatakse eakohaseid tekste. Suheldakse mänguliselt lihtsates elulistes olukordades. Õpitakse kuulama, jälgima, korraldusi mõistma ja täitma, tuttavas dialoogis osalema. Kõnelemisoskuse arendamiseks julgustab õpetaja õpilasi küsima, täpsustama ja kehakeelt kasutama. Õpitakse tegevuste ja näitvahendite abil lauseid moodustama ning viisakusväljendeid kasutama. Tehakse ära kirja, kirjutatakse lihtsamaid sõnu, väljendeid ja lauseid. Tähtsaim on igakülgset ja jõukohaselt suulist eneseväljendusoskust arendada.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassis arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust keele kõiki osaoskusi pidevalt harjutades. Harjutamisel on alati toeks pildid, sõnaühendid, tugisõnad, -lauseid, lausemallid, õpetaja suunavad küsimused jm. Õpilasi julgustatakse suhtlema, üksteist toetama ning väärtustama. Keeleteadmised omandatakse praktilise tegevuse ja konteksti kaudu. Tehakse ära kirja, koostatakse mallide järgi lauseid ning moodustatakse nendest lühitekste. Koostöös õpitakse tekstist tundmatuid sõnu otsima, loetu põhjal küsimustele vastama, küsimusi esitama. Tehakse oma tegevusest ja ühisüritustest suulisi kokkuvõtteid, osaletakse igapäevaelu dialoogides, valitakse esitatud repliikide

hulgast vestluse sobivaid. Õpitakse kasutama igapäevaeluks vajalikke digivahendeid. Suureneb lugemise ja kirjutamise osa, kinnistuvad esmased õpi- ja digioskused, turvalise käitumise harjumused. Koostöös teiste aineõpetajatega rakendatakse lõimitud õpet. Motiveeritakse õpilast eesti keelt kasutama igapäevategevustes ja suhtluses, luues selleks õpilastele huvitavaid olukordi (õppekäigud, teater, spordivõistlus).

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassis arendatakse peamiselt õpilaste iseseisvust, õpetatakse tegema valikuid ning täitma kindla eesmärgiga ülesandeid. Suur tähtsus on praktilisel harjutamisel, näitlikustamisel ja kordamisel, et õpilased suudaksid mõista ja täita suulisi ja kirjalikke tuttavaid töökorraldusi, luua seoseid. Et iseseisvat keelekasutust suurendada, õpetatakse esitama teavet olukorrast lähtuvalt, selgitama oma seisukohta kaaslastele, põhjendama oma arvamust, nõustuma või loobuma, tegema ettepanekuid jne. Kuulamisoskuse arendamiseks kuulavad õpilased eestikeelset kõnet, vestlusi ning teevad õpetaja abiga nende põhjal kokkuvõtteid ja järeldusi. Lugemisvarasse kuuluvad peamiselt tarbetekstid: kuulutused, reklaamid, juhendid, ametikirjad. Suulise ja kirjaliku väljendusoskuse arendamisel pööratakse enim tähelepanu sellele, kuidas hankida teavet, kuidas seda mõista ning suuliselt ja kirjalikult edastada. Kirjutamine on seotud praktiliste vajadustega: koostatakse tarbetekste, täidetakse blankette õpetaja juhendamisel. Õpilased oskavad nimetada mõnd tuntumat Eesti vaatamisväärsust, meediaväljaannet, eesti lastekirjandusteost ning huvipakkuvat õppeasutust. Tegeldakse põhjalikumalt mõne huviala ja õppeaine sõnavaraga. Õpilased oskavad kasutada õpitud digivahendeid, sh lugeda, saata e-kirja, sõnumit jt.

Õpitulemused kooliastmete ja klasside kaupa.

Õpitulemused I kooliastmes 3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb eesti tähestikku;
- 2) tunneb kõnes ja kirjas ära õpitud sõnad;
- 3) nimetab tuttavaid esemeid;
- 4) vastab lihtsatele küsimustele õpitu ulatuses;
- 5) teeb õpitud sõnadest ära kirja;
- 6) oskab öelda arve 1–10;

7) teab Eesti riigi ja rahvuslikke sümboleid;

8) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse.

Õppesisu:

Mina ja teised. Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused.

Eesti. Suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad.

Riigid ja nende kultuur. Eesti pealinn, keel.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervis; koolipäev, koolitee.

Vaba aeg. Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.

Õpitulemused

4. klass

Õpilane:

- 1) oskab hääldada õpitud sõnu;
- 2) saab aru õpitud sõnadest ja lühematest lausetest;
- 3) oskab öelda arve 1–12;
- 4) oskab vastata lihtsamatele küsimustele õpitud teemadel;
- 5) saab aru õpetaja suulistest selgelt hääldatud juhenditest;
- 6) teeb ära kirja sõnapaaridest ja lihtsamatest väljenditest;
- 7) kirjutab enda kohta lühikesi lauseid õpitud lausemallide põhjal;
- 8) osaleb dialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide põhjal;
- 9) tunneb Eesti traditsioone ja tähtpäevi.

Õppesisu:

Mina ja teised. Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused.

Eesti. Suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad.

Riigid ja nende kultuur. Eesti pealinn, keel.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervis; koolipäev, koolitee

Vaba aeg. Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.

Õpitulemused

5. klassis

Õpilane:

- 1) mõistab lihtsaid kirjalikke tekste, sõnumeid ja juhendeid;
- 2) oskab öelda arve 1–20;
- 3) osaleb dialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide põhjal;
- 4) kirjeldab lühidalt iseennast ja oma lähiümbrust;
- 5) tuleb igapäevastes tüüpolukordades toime suulise suhtlusega;
- 6) teeb ära kirja lihtsamatest lausetest või lühitekstidest;
- 7) vastab lihtsamatele küsimustele;
- 8) nimetab Eesti suuremaid linnu, saari, oma kodukoha vaatamisväärsusi.

Õppesisu:

Mina ja teised. Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine ning kirjeldamine.

Kodu ja lähiümbrus. Kodukoht; kodukoha loodus; kodused toimingud; perekondlikud sündmused.

Eesti. Suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad.

Riigid ja nende kultuur. Eesti pealinn, keel.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervis; koolipäev, koolitee.

Vaba aeg. Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid.

Õpitulemused

5. klassis

Õpilane:

- 1) mõistab lihtsat, lühikeste lausetega kõnet, osaleb dialoogis tuttavatel teemal;
- 2) saab aru lihtsatest küsimustest ja igapäevastest korraldustest;
- 3) saab aru lihtsatest kirjalikest tekstidest, sh mõnest eesti lasteluuletusest;
- 4) täidab õpitud suulisi ja kirjalikke korraldusi;
- 5) tuleb suuliselt toime igapäevaelu olukordades;
- 6) oskab öelda arve 1–50;
- 7) oskab esitada lühikesi küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide põhjal;
- 8) kirjeldab suuliselt ja kirjalikult ennast ja oma lähiümbrust.

Õppesisu:

Mina ja inimesed minu ümber. Mina, kaaslased ja probleemid

Mina ja perekond. Minu välimus. Ankeetandmed.

Mina ja töö Minu suhtumisest kooli ja õppimisse. Planeerin ja hindan oma õpitulemusi. Elukutsete nimetused. Elukutsega seotud tegevused

Mina ja tervis. Oma välimuse ja tervise eest hoolitsemine. Tervislik eluviis. Hambad ja tervis. Silmad ja tervis. Arsti juures. Õige toitumine.

Mina ja olme. Söögikohas. Turul. Kodutööd. Kord ja korralagedus Remonditööd Hädaolukorrad

Mina ja elukeskkond. Linn ja maa. Käitumine linnas ja looduses.

Kodu ja lähiümbrus. Loomapidamine. Lemmikloomad

Mina ja puhkus. Spordialad ja sportlikud tegevused

Mina ja kultuur. Eesti sportlased.

Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru suuliste ja kirjalike lihtsate tekstide sõnavarast ja kasutab neid sõnu suulises suhtluses õpitud lausemallide põhjal;

- 2) tunneb Eesti tuntumaid vaatamisväärsusi, rahvuslikke traditsioone ja rahvakombeid;
- 3) kirjeldab suuliselt oma lähiümbrust ja igapäevaeluga seotut, osaleb suulises vestluses tuttavatel ja huvipakkuvatel teemadel;
- 4) kirjutab kogemuse põhjal lühikesi, lihtsaid sündmuste kirjeldusi;
- 5) teab mõningaid eesti kirjanikke ja suuremaid meediaväljaandeid;
- 6) oskab õpitud digivahendite kaudu kirjutada lihtsaid sõnumeid ja tekste, saata e-kirja ning vastata e-kirjale;
- 7) teab mõningaid Eesti õppeasutusi, saab kõrvalise abiga aru suulisest ja kirjalikust teabest jätkuõppimise ja töö leidmise kohta;
- 8) oskab öelda arve 1–100.

Õpitulemused 7. klassis

Õpilane:

- 1) saab aru selget teavet sisaldavast igapäevasest kõnest;
- 2) saab aru lihtsamatest kirjalikest tekstidest, sh eesti lastejuttudest, oskab neid lugeda;
- 3) leiab lihtsamast tekstist vajalikku teavet;
- 4) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades teeninduses, osaleb dialoogis õpitud lausemallide põhjal;
- 5) kirjeldab oma lähiümbrust lühikeste lausetega;
- 6) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid, sh isiklike kirju, teateid igapäevaelu kohta;
- 7) oskab juhendamisel leida teavet veebist ja kasutada arvuti jm digivahendite abi õppetöös;
- 8) oskab öelda arve 1–100.

Õppesisu:

Mina ja inimesed minu ümber. Mina, kaaslased ja probleemid

Mina ja perekond. Minu välimus Ankeetandmed

Mina ja töö. Minu suhtumisest kooli ja õppimisse Planeerin ja hindan oma õpitulemusi. Elukutsete nimetused. Elukutsega seotud tegevused

Mina ja tervis. Oma välimuse ja tervise eest hoolitsemine. Tervislik eluviis. Hambad ja tervis. Silmad ja tervis. Arsti juures. Õige toitumine

Mina ja olme. Söögikohas. Turul Kodutööd Kord ja korralagedus Remonditööd Hädaolukorrad

Mina ja elukeskkond. Linn ja maa. Käitumine linnas ja looduses

Kodu ja lähiümbrus. Loomapidamine. Lemmikloomad

Mina ja puhkus. Spordialad ja sportlikud tegevused

Mina ja kultuur. Eesti sportlased.

Õpitulemused 8. klassis

Õpilane:

- 1) saab aru õpilaste igapäevaeluga seotud suulisest kõnest;
- 2) mõistab tuttavatel teemadel kuulnud lihtsamaid tekste;
- 3) suhtleb suuliselt igapäevastes olukordades tuttavatel teemadel;
- 4) kirjutab kogemuse põhjal lühikesi, lihtsaid sündmuste kirjeldusi;
- 5) saab aru kirjalike tekstide peamisest sisust ja tuttavate teemade võtmesõnadest, sh töö- ja loodusõpetuse sõnavarast;
- 6) saab aru olulisest teabest igapäevaelus: menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud jm;
- 7) nimetab mõningaid Eesti ajaloo olulisemaid sündmusi, Eesti vaatamisväärsusi, oskab neist mõnda lühidalt kirjeldada;
- 8) oskab õppes kasutada lihtsamaid digikeskkondi, saata e-kirja;
- 9) oskab öelda arve 1–100.

Õppesisu:

Mina ja inimesed minu ümber. Laste probleemid kodus/ koolis/ sõpradega. Probleemide lahendamisvõimalused. Viisakusväljendid (tervitamine, telefonikõned). Võõras linnas eksimine ja abi palumine.

Mina ja olme. Kodumasinad. Kodumasinade rikked. Kuidas hoida kodumasinaid rikete eest.

Kodukoht Eesti. Talurahvaarhitektuur. Kadriorg. Eesti linnad.

Mina ja elukeskkond. Kodukoha eluolu. Ümbruse reostamise viisid. Prügi, selle liigitamine. Prügi sorteerimise võimalused. Vanapaberi teine elu.

Mina ja puhkus. Lemmikraamat. Lemmiksaade. Lemmikfilm. Lemmikmuusika, Ajalehed ja ajakirjad. Reisimine.

Õpitulemused 9. klassis

Õpilane:

- 1) saab aru suuliste ja kirjalike lihtsate tekstide sõnavarast ja kasutab neid sõnu suulises suhtluses õpitud lausemallide ulatuses;
- 2) tunneb Eesti tuntumaid vaatamisväärsusi ja kultuurilisi iseärasusi;
- 3) kirjeldab suuliselt oma lähiümbrust ja igapäevaelu, osaleb suulises vestluses tuttavatel ja huvipakkuvatel teemadel;
- 4) kirjutab kava alusel kogemuse põhjal lühikesi lihtsaid sündmuste kirjeldusi;
- 5) teab mõningaid eesti kirjanikke ja suuremaid meediaväljaandeid;
- 6) oskab kasutada õpitud digivahendeid: saata e-kirja ja vastata e-kirjale, kirjutada lihtsaid sõnumeid ja tekste, sh tarbetekste;
- 7) oskab öelda arve 1–100;
- 8) on tutvunud edasiõppimise võimalustega Eestis, saab kõrvalise abiga aru suulisest ja kirjalikust teabest jätkuõppimise ja töö leidmise kohta.

Õppesisu:

Mina ja perekond. Rahvus. Kodakondsus. Pere traditsioonid.

Mina ja inimesed minu ümber. Önnitluskaart. Önnitlemine. Ankeet. CV. Isiklik kiri. Kuulutus.

Mina ja töö. Tulevikuplaanid. Suhtlemine tööprotsessis. Tööriistad. Käsiraamatute kasutamine. Töökoha otsimine. Vanemate töö ja töökohad. Töökuulutused.

Mina ja kultuur. Riiklikud pühad ja tähtpäevad.

Mina ja tervis. Tervislikud eluviisid. Arsti juures.

Mina ja elukeskkond. Eesti kaart. Naabermaad

Mina ja olme. Kasutusjuhendid, sildid, viidad, teated, plangid. Hädaabitelefoni ja telefonivestlus. Ühistransport.

Mina ja puhkus. Kellaaeg. Reisimine. Matkamine. Talutööd.

Hindamine:

Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamiseks
- 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks.

I kooliastmes hinnatakse õpitulemusi sõnaliste hinnangutega. Hinnatakse põhiliselt positiivset õpitulemust. Vigu käsitletakse keeleõppe loomuliku osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida. Tunnustatakse tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi.

Õppimist toetab kujundav hindamine. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Õppetunni vältel saab

õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta. Vajaduse korral võib abiks võtta Euroopa keelemapi. Õppetöö vältel toob õpilane koostöös õpetajaga esile:

- 1) oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud;
- 2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Õpilasele tuleb selgitada, et hindamine on õppeprotsessi loomulik osa. Õpetajate hinnangute kõrval kasutatakse õppes enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid. Õpilane hakkab õpetaja juhendamisel oma edukusele hinnangut andma. Eesmärk on, et õpilane õpiks esialgu koostöös õpetajaga sõnastama seda, mida ta on enda arvates hästi omandanud, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema ja/või milliseid oskusi ta peaks veel endas arendama. Selleks sobivad töövormid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed jmt), mis võimaldavad õpilasel lühidalt kirjeldada seda, mida uut ja huvitavat ta on õppinud või teada saanud. I kooliastmes hinnatakse põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. I kooliastmes võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka eesti keelt kasutama. Kõige olulisem on, et kõik õpilased saaksid oma mõtteid ja arvamusi välja öelda.

Hindamisel viie palli süsteemis:

- hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

- hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkama saamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90 – 100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75 – 89%, hindega „3” 50 – 74%, hindega „2” 20 – 49% ning hindega „1” 0 – 19%.

VENE KEEL lihtsustatud õppes

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Lihtsustatud õppe põhiülesanne on suunata kerge intellektipuudega õpilase arengut ja aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt, teeb võimetekohast tööd, määratleb end oma rahva liikmena ja riigi kodanikuna.

Lihtsustatud õppele kohaldatakse põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatusesmärke ning pädevusi, arvestades järgmisi rõhuasetusi:

- 1) õpilane peab lugu iseendast, kodust ja perekonnast, suudab majandada ennast ja oma perekonda;
- 2) õpilane armastab kodumaad;
- 3) õpilane teadvustab ennast ja kaasinimesi ning nende erinevusi, oma ja teiste rahvaste kultuurilisi erinevusi;
- 4) õpilane tunneb ja järgib võimetekohaselt õigusnorme ja demokraatia põhimõtteid;
- 5) õpilane hoidub eetiliselt valedest ahvatlustest ja ettepanekutest;
- 6) õpilane tunneb terveid eluviise ning püüab neid järgida;
- 7) õpilane teab loodushoiu peamisi seisukohti ja püüab tegutseda keskkonda säästes;
- 8) õpilane eesmärgistab, kavandab ja hindab oma igapäevast tegevust;
- 9) õpilane oskab tuttavates situatsioonides valida, nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- 10) õpilane on valmis koostööks;
- 11) õpilane osaleb võimetele vastavas täiendusõppes;
- 12) õpilane mõistab lihtsat teavet, oskab teavet hankida (sh Internetist);
- 13) õpilane valdab järgmisi elementaarskusi: vaatlemine, kuulamine ja kõne mõistmine, kõnelemine; lugemine, kirjutamine, arvutamine;
- 14) õpilane mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab tööaja jooksul alluda töödistsipliinile, on valmis endale otsima sobivat tööd;
- 15) õpilane omab kujutlust maailmast kui tervikust.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Lihtsustatud õppes lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

1. Lihtsustatud õppes lähtutakse põhimõttest, et igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.
2. Lihtsustatud õppes peetakse oluliseks samu humanistlikke seisukohti, mida püstitab põhikooli riiklik õppekava. Tähelepanu pööratakse sallivusele erinevuste suhtes, kaaslaste erivajaduste mõistmisele; oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele.
3. Taotletakse iga õpilase arengu toetamist: lapse arengupuute ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Selle aluseks on iga lapse arengutaseme ja -võimaluste hindamine. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele. Sellisel juhul kohaldatakse eeldatavate õpitulemustena õpilasele koostatud individuaalses õppekavas sätestatud õpitulemusi.
4. Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Kooli õppekava koostatakse nii, et õpilased omandaksid igapäevases elus toimetulekuks vajalikud

teadmised ja oskused, väärtushinnangud ja toimimisviisid. Lihtsustatud õppe väljundiks on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonna liige. Taotletakse õpetamist, kasvatamist ja arengu toetamist valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teooriaid käsitletakse minimaalselt, nende ülesandeks on üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Praktilised oskused konkretiseeritakse õpitulemustes. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse emakeeles (suhtlemine, teabe hankimine), matemaatikas jt ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed eri ainevaldkondade vahel kujunevad üldõppe või selle elementide rakendamise, õpetust läbivate teemade, õppeülesannete, -meetodite ja -viiside abil.

5. Lihtsustatud õppes suunatakse õpilast omandama sotsiaalseid kogemusi: täitma ülesandeid koostöös, eeskuju järgi, näidise põhjal ning sõnalise selgituse alusel. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende psüühilisele arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt ühistegevuses, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Õpioskuste kujunemist soodustavad õpetaja ja lastevanemate sagedased kontaktid (ühised nõudmised, samalaadne abi).

6. Kooli õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse konkreetse kooli ja klassi õpilastega. Tähtis on koostöö eripedagoogiga, aineõpetajatega, lapsevanematega, kutseõppe korraldajatega, valla või linna esindajatega, vajaduse korral spetsialistidega väljastpoolt kooli ja õpilastega.

ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED NING TAOTLETAVAD PÄDEVUSED

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.– 2. klassis

1. Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas, tegevusega kaasnev kõne on vähene. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog.

2. Õpetuse põhitaotluseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusele orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse.

3. Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhetel: kontakt ja koostegevus täiskasvanuga (pedagoogiga), koostegevus klassikaaslastega, osalemine õpitud süžee mängudes ja dramatiseeringutes.

4. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega.

5. Väärtuskasvatuses kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA.

6. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusku ja käitumist õpilase rollis.

Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 2) eristab oma-võõrast-ühist;
- 3) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- 4) märkab ilu;
- 5) kuulab ja vastab küsimustele;
- 6) kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- 7) osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes);
- 8) käitub tuttavas situatsioonis viisakalt;
- 9) hindab käitumisakte õige/vale-, meeldib / ei meeldi- tasandil;
- 10) oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses õige/vale-põhimõttel;
- 11) täidab ülesanded koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi;
- 12) selgitab mõisteid ööpäev ja aastaajad;
- 13) leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel);
- 14) vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;
- 15) eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- 16) võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- 17) viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- 18) väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- 19) kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
- 20) loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 21) arvutab 20 piires.

Taotletavad üldpädevused 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast;
- 2) alustab ja jätkab dialoogi;
- 3) käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid;
- 4) arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- 5) kirjeldab oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- 6) hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- 7) väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- 8) mõistab omandisuhteid OMA – VÕÕRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt;
- 9) eristab fantaasiat ja reaalsust;
- 10) hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis, hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- 11) täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- 12) õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös;

- 13) kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- 14) kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- 15) kasutab õpitud enesekontrollivõtteid (resultaadi kontroll, operatsioonaalne kontroll);
- 16) mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõnes;
- 17) vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud;
- 18) eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- 19) loeb jõukohast õppeteksti ladusalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette;
- 20) vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt.

Tunnijaotusplaan on järgmine:

Õppeained/klassid	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
vene keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6

Õpetuse eesmärgid

Vene keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, pöörates erilist tähelepanu kõnest arusaamise kujundamisele.

Vene keele õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida;
- 2) osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 3) loeb, jälgib jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) omandab elementaarse ülevaate vene keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt vene keele sõnade muutevorme vastavalt käändkonnale või tegevuse aspektile, kasutab käändevorme koos eessõnadega ja eesliidetega pöördevorme eri tähenduses, saab aru sõnade otsesest ja sõnavormide ning lausete pragmaatilisest tähendusest oma kogemuste piires;
- 7) kasutab vene keelt õpitegevuses ja igapäevases elus;
- 8) suudab oma tegevust kõne abil kavandada, kommenteerida ning hinnata, oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisharjumistele reguleerida;
- 9) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 10) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike praktiliselt, omab elementaarset ülevaadet vene kirjandusest ja teab nimetada mõnda kirjanikku;
- 11) tunneb ja jälgib üldinimlikke kõlbelisi arusaamu oma võimete kohaselt, valdab vastavat tavasõnavara.

Taotletavad õpitulemused klassiti

Taotletavad õpitulemused 1.–2. klassis

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) eristab häälikuid kuulmise ja hääldamise järgi;
- 2) analüüsib sõna häälikkoosseisu, laob kuulnud silpe ja sõnu liikuvast aabitsast;
- 3) häälib sõnu, koostab analüüsitud sõnade skeeme, määrab silpide ja häälikute järjestuse sõnas;
- 4) loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu ja vähe laiendatud lihtlauseid;
- 5) mõistab loetu tähendust varasemale kogemusele toetudes;
- 6) vastab dialoogi repliigile;
- 7) väljendab suuliselt oma soove ja alustab dialoogi tarvete rahuldamiseks;
- 8) tunneb suuri ja väikseid trükitähti;
- 9) kirjutab väikseid kirjatähti;
- 10) laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja;
- 11) mõistab, koostab ja kasutab lihtsaid 3–4-sõnalisi lauseid;
- 12) kasutab elementaarseid viisakusväljendeid.

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) analüüsib sõnade häälikulist koostist, määrab häälikujärje 1–2-silbilistes sõnades;
- 2) teeb lühikeste analüüsitud lausete ära kirja;
- 3) kirjutab õpetaja etteütlemise järgi 1–2 silbist koosnevaid sõnu häälikkoostist moonutamata;
- 4) mõistab, koostab ja kasutab kuni 5-sõnalisi laiendatud lihtlauseid;
- 5) alustab ja jätkab dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis;
- 6) kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest 3–4 lausega;
- 7) kirjeldab tuttavaid esemeid 2–3 tajutava tunnuse alusel;
- 8) kuuleb ja eristab rõhulist häälikut (silpi) sõnas;
- 9) loeb õpitud teksti lühikeste sõnade kaupa;
- 10) järjestab pildiseeria teksti sisu järgi;
- 11) taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).

Taotletavad õpitulemused 3.–5. klassis

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset;
- 2) kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme;

- 3) viib õpitud sõnavorme mitmesse sõnaühendisse;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus);
- 5) võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti tajutavate tunnuste alusel;
- 6) määrab veaohalikud häälikud ja tähed (täishäälikuühendid, rõhuta täishäälikud), muudab sõnavormi õigekirja kontrollimise eesmärgil);
- 7) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2–3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
- 8) kirjutab ära kirjas 1–2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata;
- 9) kontrollib ära kirja õigsust; 10) loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa;
- 11) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu tegevusaktile);
- 12) annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu.

Õppeülesanded 1. -2. klassis

1. Emakeele õpetamine lihtsustatud õppe järgi 1. klassis koosneb tähtedeelsest ja kirjaperioodist. 2. klassi õpetus koosneb tähestikujärgsest perioidist.
2. Õppimise eelduseks on lapse võime ennast õpilasena tundma õppida, õppeülesandeid vastu võtta ja täita: õpilase käitumine tunnis ja vaheajal, oskus tegutseda kõrvuti ja koos, adekvaatne reageerimine konkreetsele olukorrale. Oskus eristada koolitärke, nende paigutamist lauale ja koolikotti, nende eest hoolitsemist.
3. Kognitiivne tegevus ja kõne. Laps, kes vajab toetavat õppeprogrammi I kooliastmes see tugineb praktilisele tegevusele ja keskkonna tajumisele. Õpilase tegevus vastab lapse arengutasemele neli kuni viis aastat. Kognitiivne aktiivsus on madal, taju ja seos keeleüksuste vahel pole täpne või puudub osaliselt. Kõne on napp või ei ilmu üldse.
4. Kooliikka jõudes kasutab laps oma kõnes põhisõnavara (nimetab tajutud nähtud esemeid ja tegevusi) ning piiratud arvu levitamata lauseid. Talle suunatud kõne mõistmine sõltub olukorra mõistmisest. Ettepanekute koostamine on enamasti agrammaatiline.
5. Kõne vähearenenud arengu korral ei tea õpilane, kuidas oma tegevust kommenteerimisega kaasas käia. Selle puuduse parandamiseks vajalik on õpilase ja õpetaja ühine tegevus.
6. 1. – 2. klassi õpilasi iseloomustab äärmiselt negatiivne impulsiivsus, ebastabiilsed aistingud. Vähesel arvu lastel ilmneb emotsionaalne inertsus. Algfaasis ei kontrolli õpilased oma emotsioone, mis

väljendavad reaktsiooni keskkonnale. Nende enesehinnang on otseselt seotud suhtumisega õpetajasse, vanematesse, eakaaslastesse.

7. Silmaringi kujundamine ületab kognitiivse arengu.

8. Õpilaste passiivsus, protsesside kognitiivsus, kõne ja kognitiivse sfääri alaareng määravad vajaduse mõjutada ülesannetega, peamiselt aju arengut.

Eelistatakse praktilist tegevust, samuti protsessi ja tulemuse ühendamist kõnega.

9. Õpilasi õpetatakse kuulama vestluspartneri kõnet, jälgima objekte ja nähtusi, jälgima ja võrdlema ning rühmitama erinevate tunnuste järgi; mõistma ja täitma suulisi korraldusi; osalema dialoogis; Orienteeruda tahvlil, märkmikus ja raamatus.

Põhilised keeleoskused on lugemine ja kirjutamine; lause lihtsa levitamise mõistmine, koostamine ja kasutamine.

Peamised õppemeetodid on praktilised harjutused ja didaktilised mängud. Moodustuvad oskused tegutseda koos õpetajaga jäljendamise või isikliku eeskuju järgi. Õpitud toiminguid saab teha vastavalt verbaalsetele juhistele.

Tegevuse verbaalne kommenteerimine, järelduste tegemine, samuti lühikeste tekstide tõlgendamine – toimub peamiselt koostöös õpetajaga.

10. Õpilased kordavad õpetaja sõnu kooris või individuaalselt. Vaimsete ülesannete täitmisel tuginevad nad visuaalsele materjalile, lihtsatele skeemidele, sümbolitele, graafilistele juhistele.

11. Õpilaste motivatsiooni kujundamisele aitab kaasa osalemine õppetegevus ja tulemuste saavutamine (konkreetsed positiivsed hinnangud). Positiivse hinde ja hinnangu saamine motiveerib õpilast edasi õppima.

Õppesisu 1. klass

Ettevalmistusperiood (26 tundi)

Teemad, alateemad

Laste esmane uuring: õpilaste üldise ja kõne arengu, haridusalaste teadmiste ja oskuste taseme kindlakstegemine. (2 tundi)

Kõne arendamine. Sidusa kõne oskused. (3 tundi)

Ideede kujundamine sõna kohta. Üksikute sõnade tingimuslik graafiline salvestamine. (3 tundi)

Foneemilise kuulmise arendamine: oskus kuulda ja eristada kõnehääli erinevates asendites, eristada sarnaseid, määrata nende arv ja järjestus sõnas. (5 tundi)

Ideede kujundamine ettepaneku kohta. Ettepanekute tingimuslik graafiline salvestamine. (3 tundi)

Silp kui sõna osa. Tingimuslik graafiline pilt. (2 tundi)

Visuaalsete ja ruumiliste tajude ja kujutluste arendamine (ridade paigutus; tähtede joonistamine; kõige tavalisemate värvide, geomeetriliste kujundite, nende paigutuse eristamine). (2 tundi)

Objektide klassifitseerimine tunnuste järgi. (3 tundi)

Käe motoorika korrigeerimine, ettevalmistus kirjutamise õppimiseks. (5 tundi)

Aabitsaperiood (30 tundi)

Teemad, alateemad

Helid ja tähed a, y, o, m, c, x.

Helid ja tähed **A, a**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **A, a**. Kirjutamine väiketäht **a**. (3 tundi)

Helid ja tähed **Y, y**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **Y, y**. Kirjutamine väiketäht **y**. (3 tundi)

Sõnad **ay, ya**. Heli - ja täheanalüüs ja sõnade kirjutamine. Tähtede ühendamise reeglid. (3 tundi)

Helid ja tähed **O, o**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **O, o**. Kirjutamine väiketäht **o**. (2 tundi)

Helid ja tähed **M, m**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **M, m**. Kirjutamine väiketäht **m**. (3 tundi)

Sõnad **am, ym**. Heli – ja täheanalüüs ja sõnade kirjutamine. Tähtede ühendamise reeglid. (3 tundi)

Otsesed avatud silbid **ma, my**. Silpide kirjutamine. Võrdlev analüüs ja silpide kirjutamine **am – ma, ym – my**. (2 tundi)

Koostamine, silpide **om – mo** lugemine. Silpide heli-ja täheanalüüs ning nende kirjutamine. (2 tundi)

Helid ja tähed **C, c**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **C, c**. Kirjutamine väiketäht **c**. (1 tund)

Silbid ja sõnad **C, c** tähega. Silpide kirjutamine **ac-ca, yc-cy, oc-co** pärast võrdlevat analüüsi. (2 tundi)

Helid ja tähed **X, x**. Heli esiletõstmine, tutvumine kirjaga **X, x**. Kirjutamine väiketäht **x**. (2 tundi)

Läbitud kinnistamine. Koostatud silpide ja sõnade läbitud tähtedest. Silpide ja sõnade lugemine.

Üksikute tähtede ja silpide kirjutamine dikteerimise all pärast heli-tähe analüüsi. (2 tundi)

Tundide arv (49 tundi)

Aabitsaperiood

Teemad, alateemad

Kirjaoskuse õpetamise II etapp

Helid ja tähed ш, л, ы, н, р. Läbitud kinnistamine. (3 tundi)

Heli ja täht **Ш, ш**. Silbid on vastupidised ja otsesed avatud. Sõnad heli ja tähega **Ш, ш**. Laused antud sõnadega. Väiketähe kirjutamine **ш**. Helide eristamine **с - ш**. (5 tundi)

Heli ja täht **Л, л**. Silbid on vastupidised ja otsesed avatud. Sõnad heli ja tähega **Л, л**. Väiketähe kirjutamine **л**. Sõnade koostamine, lugemine ja kirjutamine, mis koosnevad ühest suletud silbist (сам, сом, лом, мал) (5 tundi)

Heli ja täht **Ы**. Sõnad ja helid **ы** tähega. Laude koostamine. Väiketähe kirjutamine **ы**. (5 tundi)

Heli ja täht **Н, н**. Silbid ja sõnad **Н, н** heli ja tähega. Väiketähe kirjutamine **н**, sõnade kirjutamine **н** tähega ja laused. (5 tundi)

Heli ja täht **Р, р**. Väiketähe kirjutamine **р**, silbid ja sõnad. (5 tundi)

Helide eristamine **р – л**. (3 tundi)

Läbitud kinnistamine helid ja tähed, silbistruktuurid, sõnad, laused. (3 tundi)

Kirjaoskuse õpetamise III etapp Helid ja tähed К, к, П, п.

Heli ja täht **К, к**. Väiketähe kirjutamine **к**. Silbid ja sõnad **К, к** heli ja tähega. Koostamine laused. (5 tundi)

Heli ja täht **П, п**. Väiketähe kirjutamine **п**. Silbid ja sõnad **П, п** heli ja tähega. Kirjutamine tähed, silbid, sõnad, laused. (5 tundi)

Läbitud kinnistamine. Harjutused lugemisel, tähtede, silpide, sõnade, lausete kirjutamisel. (5 tundi)

Tundide arv (70 tundi)

Aabitsaperiood

Teemad, alateemad

Kirjaoskuse õpetamise III etapp

Helid ja tähed **т, и, з, в, ж, б, г, д, й, ь**. Läbitud kinnistamine II kolmandil (3 tundi)

Heli ja täht **Т, т**. Silbid ja sõnad **Т, т** heli ja tähega. Väiketähe kirjutamine **т**, sõnade kirjutamine **т** tähega ja laused. (5 tundi)

Heli ja täht **И, и**. Sõnade koostamine ja lugemine heli ja tähega **и**, ja, milles see moodustab eraldi silbi või on osa silbist. Väiketähe kirjutamine **и**. **И** nagu eraldi sõnana. Heli ja täht **И** ning kaashäälikute pehmuse näitajana. (6 tundi)

Heli ja täht **З, з**. Silbid ja sõnad tähega **З, з** kõvades ja pehmetes versioonides. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **З, з – С, с**. Väiketähe **з**, silpide ja sõnade kirjutamine. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **В, в**. Silbid ja sõnad tähega **В, в** kõvades ja pehmetes versioonides. Väiketähe kirjutamine **в**. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **Ж, ж**. Silbid ja sõnad tähega **Ж, ж**. Väiketähe kirjutamine **ж**. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **Ж, ж – Ш, ш**. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **Б, б**. Silbid ja sõnad tähega **Б, б** kõvades ja pehmetes versioonides. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **Б, б – П, п**. Väiketähe kirjutamine **п**. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **Г, г**. Väiketähe kirjutamine **г**. Silpide koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **г – к**. Sõnade võrdlev heli-kirja analüüs. Sõnade ja lausete kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **Д, д**. Silbid ja sõnad tähega **Д, д** kõvades ja pehmetes versioonides. Väiketähe kirjutamine **д**. Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **Д, д – Т, т**. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht **Й**. Sõnad ja sõnad tähega **Й**. Eristamine kõrva järgi, helide ja tähtede hääldamisel ja lugemisel **Й – И**. Lausete koostamine ja kirjutamine. (6 tundi)

Б-täht kui konsonantide pehmuse näitaja sõna lõpus. Eristamine kõrva järgi, sõnade hääldamisel ja lugemisel, mille lõpus on kõvad ja pehmed kaashäälikud. Sõnade võrdlev heli-kirja analüüs. Sõnade koostamine ja lugemine sõna keskel, nende kirjutamine **Б**-tähtega. (6 tundi)

Kirjaoskuse õpetamise IV etapp

Teemad, alateemad

Heli ja täht **Е, е**. Heli ja täht **Е, е**. Sõnade koostamine, lugemine ja kirjutamine tähega **Е**. **Е**-täht sõna alguses. **Е**-täht kui konsonantide pehmuse näitaja. Sõnade analüüs ja kirjutamine. (6 tundi)

Sõnad kahe kaashääliku ühinemisega sõna lõpus. Sõnad kahe kaashääliku ühinemisega sõna alguses. Lausete koostamine ja kirjutamine. (6 tundi)

Kordamine (3 tundi)

Tundide arv (70 tundi)

Aabitsaperiood

Teemad, alateemad

Kirjaoskuse õpetamise IV etapp

Helid ja tähed **я, ю, ё, ц, ч, ш, ф, э, ь**. Kolmandas veerandis läbitud kordus. (2 tundi)

Heli ja täht **Я, я**. Väiketähe kirjutamine **я**. Täht **я** kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Sõnade

koostamine ja lugemine tähega Я, я sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Silpide ja sõnade moodustamine ja lugemine tähega я on kaashäälikute pehmuse näitaja. Kõvade ja pehmete konsonantidega sõnade võrdlev heli - täheanalüüs, tähistades kõvadust - pehmust tähtedega а – я. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine. (6 tundi)

Heli ja täht Ю, ю. Väiketähe kirjutamine ю. Täht ю kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Sõnade koostamine ja lugemine tähega Ю, ю sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Täht ю kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Silpide ja sõnade moodustamine ja lugemine tähega ю on kaashäälikute pehmuse näitaja. Kõvade ja pehmete konsonantidega sõnade võrdlev heli - täheanalüüs, tähistades kõvadust - pehmust tähtedega а – я. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine. (6 tundi)

Heli ja täht Ё, ё. Väiketähe kirjutamine ё. Täht ё kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Sõnade koostamine ja lugemine tähega Ю, ю sõna alguses ja lõpus pärast täishäälikut. Täht ю kui kaashäälikute pehmuse näitaja. Silpide ja sõnade moodustamine ja lugemine tähega ё on kaashäälikute pehmuse näitaja. Kõvade ja pehmete konsonantidega sõnade võrdlev heli - täheanalüüs, tähistades kõvadust - pehmust tähtedega о – ё. Lausete koostamine, lugemine ja kirjutamine. (6 tundi)

Heli ja täht Ъ, ъ. Väiketähe kirjutamine ъ. Silbid ja sõnad heli ja tähega ъ. Lausete koostamine ja kirjutamine. (5 tundi)

Heli ja täht Ч, ч. Väiketähe kirjutamine ч. Silbid ja sõnad heli ja tähega ч. Lausete koostamine ja kirjutamine. (6 tundi)

Heli ja täht Ш, ш. Väiketähe kirjutamine ш. Silbid ja sõnad heli ja tähega ш. Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, häälduses, kirjutamises ча – ша, чы – шы. Lausete koostamine ja kirjutamine. (6 tundi)

Läbitud kinnistamine. Helid ja tähted Ъ, ъ, Ч, ч, Ш, ш. Silpide, sõnade, lausete lugemine. Harjutused tähtede, silpide, sõnade ja lausete kirjutamisel. (5 tundi)

Heli ja täht Ф, ф. Väiketähe kirjutamine ф. Silbid ja sõnad heli ja tähega ф. Lausete koostamine ja kirjutamine. Eristamine kõrva järgi, häälduses, silpide ja sõnade kirjutamisel helide ja tähtedega в – ф. (6 tundi)

Heli ja täht Э, э. Väiketähe kirjutamine э. Silbid ja sõnad heli ja tähega э. Lausete kirjutamine. (6 tundi)

Täht Ь. Väiketähe kirjutamine ь. Silbid ja sõnad heli ja tähega ь. Lausete kirjutamine. (6 tundi)

Aasta jooksul läbitu kordamine. Väiketähtede kirjutamine, erineva keerukusega silbid, nende silpidega sõnad. Lausete koostamine ja kirjutamine. (10 tundi)

Kirjutamine tahvlilt ning sõnade ja lausete ärakiri aabitsast. Dikteeritud kiri koos sõnade, lausete esialgse heli - ja täheanalüüsiga. Suur trükitud täht lause alguses. Punkt lause lõpus.

Õppesisu 2. klass

Teemad, alateemad

Häälikud ja tähed 40 tundi

Heli ja kirja korrelatsioon, helide ja tähtede eristamine. Trükitud ja kirjutatud tähtede eristamine. Väiketähtede kirjutamise kordamine. Suurtähtede kirjutamine **O, M, C.** (5 tundi)

Tähtede eristamine, mis on sarnased, erinevad elemendi poolest. Suurtähtede kirjutamine **III, JI, A.** (4 tundi)

Sõnapaaride võrdlus, mis erinevad ühe heli, järjestuse ja helide arvu poolest sõnas. Suurtähtede kirjutamine **H, X, P, K.** (4 tundi)

Kaashäälikute ühinemisega sõnad, heli koostise täpsustamine ja kirjutamine. Suurtähtede kirjutamine **II, T, Y.** (4 tundi)

Lause, sõna, heli, täht (1. klassis õpitu kordus). Ettepanekute tingimuslik graafiline salvestamine. (3 tundi)

Täishäälikud ja kaashäälikud helilised ja kirjutamine. Vokaalide esiletõstmine sõna alguses, keskel ja lõpus. Sõnad täishäälikutega **э, е, ё.** Suurtähtede kirjutamine **Э, Е, Ё.** (5 tundi)

Kaashäälikud on helilised ja helitud, nende eristamine. Suurtähtede kirjutamine **Г, И, Т, Б, Д.** (6 tundi)

Artikulaatsiooniliselt sarnaste helide eristamine [p] - [л] kuulmise järgi, häälduses ja kirjutamises. Suurtähtede kirjutamine **У, И, З.** (5 tundi)

Kordamine (4 tundi)

35 tundi

Teemad, alateemad

Pehmed ja kõvad kaashäälikud, nende eristamine. Kõvad ja pehmed kaashäälikud pehmuse tähistamisel tähtedega **е, ё, и, ю, я**. Suurtähtede kirjutamine **У, И, З**. (9 tundi)

Täht **ь**, mis tähistab konsonantide pehmust sõna lõpus. Suurtähtede kirjutamine **Ф**. (4 tundi)

Vilistamise ja susisemise eristamine (**с – ш, з – ж**) ja afrikaat (**ц, ч, щ**). (4 tundi) Suurtähtede kirjutamine **Ц, Щ, Ч**. (4 tundi)

Kordamine ja kinnistamine. (1 tundi)

Silp kui sõna osa. Sõnade jagamine silpideks. Vokaalide silbi moodustava rolli praktiline kasutamine. Sõnade koostamine üksikutest silpidest. (6 tundi)

Sõnade ülekandmine. (6 tundi)

Kordamine. (1 tundi)

40 tundi

Teemad, alateemad

Kordamine

Sõnad tähtedega **е, ё, ю, я** sõna alguses ja pärast täishäälikuid. (5 tundi)

Sõnad tähtedega **и, й** ja nende eristamine. Nende sõnade jagamine silpideks. (3 tundi)

Rõhk. Rõhutatud ja rõhutamata häälte eristamine. (5 tundi)

Sõna

Sõnad, mis tähistavad objektie ja vastavad küsimusele **что это?** (3 tundi)

Objektide tähistavate sõnade rühmitamine ja küsimusele vastamine **что это?** Üldistavad sõnad. (3 tundi)

Sõnad, mis tähistavad objekte ja vastavad küsimusele **кто это?** (3 tundi)

Objektide tähistavate sõnade rühmitamine ja küsimusele vastamine **кто это?** Üldistavad sõnad. (3 tundi)

Sõnade eristamine küsimustes **кто это? что это?** (2 tundi)

Sõnad, mis tähistavad ühte või mitut eset. (2 tundi)

Suur täht inimeste nimedes ja perekonnanimedes, loomade nimedes. (3 tundi)

Lausete koostamine. (2 tundi)

Sõnad, mis tähistavad animeeritud objektide tegevust ja vastavad küsimusele *что делаем?* (4 tundi)

Kordamine (2 tundi)

40 tundi

Teemad, alateemad

Sõnad, mis tähistavad elutute objektide tegevust ja vastavad küsimusele *что делает?* (5 tundi)

Objektide tegevust tähistavate sõnade kooskõlastamine sõnadega, mis nimetavad esemeid. (5 tundi)

Objektide tegevust tähistavate sõnade praktiline kasutamine lausete koostamisel. (4 tundi)

Eessõnad (**в, из, на, у, с**). Eessõna eraldi kirjutamine sõnaga, millele see viitab. (5 tundi)

Sõnade õigekiri kontrollimatute kirjaviisidega juurtes (õpiku sõnastikust). (4 tundi)

Lause

Praktiline tutvumine lihtsa lause ülesehitamisega. (3 tundi)

Lause koostamine küsimuse, pildi, teema kohta. Töö lõpetamata lausega. (3 tundi)

Lause koostamine sõnadest, mis on antud õiges vormis jaotuses. (3 tundi)

Lause esiletõstmine tekstist. Suurtähe kirjutamine lause alguses ja punkt lõpus. (3 tundi)

Kordamine (5 tundi)

Õppetegevus 3. – 5. Klassis

1. Teise kooliastme peamine ülesanne on valmistada õpilasi ette keeleoskuse omandamiseks. Õpitakse ja tugevdatakse viisakat suhtlemist koolis ja avalikes kohtades, võimet hinnata käitumist, reguleerida konflikte.

2. Selles etapis õpivad lapsed lugema (üleminek sujuvale lugemisele) ja õigesti kirjutama, otsima tekstist teavet, koostama üksikasjalikku ümberjutustust, esitama küsimusi ja vastama neile üksikasjaliku vastusega (2-3 lauset), järgima mitmest osast koosnevaid juhiseid, kirjeldama oma tegevust.

3. Õpilased õpivad praktiliselt ära tundma sõna muutevorme mitmes tähenduses ja kasutama neid tavalises lihtsas lauses, harjutavad lihtsate keerukate lausete ja homogeenste liikmetega lausete koostamist. Õpilased õpivad iseseisvalt kasutama õpitud oskusi ühistegevuses, kontrollima ja planeerima oma tegevust. Oskused tuginevad sisemisele kõnele ja arendavad seda samal ajal.

4. Aineprogrammi kõige mahukamad osad on lugemise ja kirjutamise õpetamine, samuti lauses ja fraasis sõnamuutuste vormide kallal töötamine.

Peamine õppimisviis on praktiline harjutus (õppemängude roll väheneb). Visuaalsete vahendite kasutamine jätkub. Õpilased harjutavad praktilisi oskusi, seetõttu korratakse varem õpitud materjali pidevalt.

Õppesissu 3. klass

32 tundi

Teemad, alateemad

Lihtlause (7 tundi)

Lihtlause kasutamine.

Suurtäht lause alguses, punkt lause lõpus.

Lausete koostamine küsimuse, pildi, teema kohta õiges vormis antud sõnadest, astmelises vormis.

Lausete eristamine kõnest ja tekstist.

Helid ja tähed

Helid ja tähed (2 tundi)

Tähestik. Tähtede järjekord vene tähestikus. Mitmete sõnade järjestamine tähestiku järjekorras.

Sõnade leidmine sõnaraamatust. (4 tundi)

Vokaalide ja konsonantide helid. (2 tundi)

Vokaalide silbimoodustuslik roll. Sõnade jagunemine silpideks. (2 tundi)

Tähed *e, ё, ю, я, u, э* sõna alguses ja häälikute järel. Sõna osa ülekandmine kirjutamisel. (4 tundi)

Rõhuasetus. Kahe- ja kolmesilbiliste sõnade rõhuasetused. Vokaalid on rõhutatud ja rõhuta. (5 tundi)

Kõvad ja pehmed konsonandid. (4 tundi)

Kordamine. (2 tundi)

28 tundi

Teemad, alateemad

Plataliseerimata ja palataliseeritud konsonandid.

Palataliseerimata ja palataliseeritud konsonantide eristamine, kui tähistatakse pehmust tähtedega *и, е, ё, ю, я*. (7 tundi)

Konsonantide peenendus märkimine sõna lõpus ja keskel tähega *ь*. (4 tundi)

Särisevad konsonandid. Õigekirjutus *жи, ши, ча, ща, чу, чу*. (4 tundi)

Paarilised häälikulised ja häälekõrvalised konsonandid. (4 tundi)

Helisevad ja helitud konsonandid sõnade lõpus. Kontrollida õigekirja, muutes sõnavormi (гриб-грибы). (7 tundi)

Kordamine (2 tundi)

40 tundi

Teemad, alateemad

Pehme eraldusmärk (*ь*). (8 tundi)

Sõna

Sõnad, mis tähistavad esemete nimesid. Oskus neid tekstist leida, eristada neid küsimuste abil (кто? что?). (7 tundi)

Suurtäht linnade, külade ja tänavate nimedes. (4 tundi)

Sõnad, mis tähistavad objektide tegevust. Oskus leida neid tekstist, eristada neid küsimuste abil (что делает? что делал? что сделает? что сделал? что будет делать?). (8 tundi)

Sõnad, mis tähistavad esemete omadusi. Sõnade leidmine tekstis olevate tunnuste jaoks ja nende õige määramine objektide sõnadele. (7 tundi)

Prepositsioon. Oskus leida prepositsioonid *к, от, под, над, о (об)* ja kirjutada neid eraldi sõnadega. (4 tundi)

Kordamine (2 tundi)

40 tundi

Teemad, alateemad

Lause

Praktiline tutvumine lihtsa lause ehitusega. Lause kui kõneüksus (kes või millest lause räägib). (4 tundi)

Lause valimine tekstist või lause koostamine antud teemal. Lause graafiline kujutamine. (6 tundi)

Suurtäht lause alguses ja punkt lause lõpus. (3 tundi)

Lause vastavalt avalduse eesmärgile. Kirjavahemärgid lause lõpus. (3 tundi)

Oskus lõpetada lause või täiendada lauset küsimuste põhjal. (8 tundi)

Lause koostamine algvormis antud sõnadest. (3 tundi)

Oskus vastata antud küsimusele, kasutades küsimuse sõnu, ja kirjutada vastus üles. (3 tundi)

Kordamine (10 tundi)

Õpitulemused II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- 1) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;
- 2) osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abistavaid materjale;
- 3) loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt; loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 4) täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 5) annab abistavate materjalide toel edasi kuulnud või loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 6) hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele;
- 7) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausest väljendatud suhteid ja seoseid;
- 8) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 9) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;

- 10) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegsõna muutevorme õpetaja abiga);
- 11) kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abimaterjale, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid;
- 12) teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust.

Õpitulemused 4. klassis

Õpilane:

- 1) osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis, kirjeldab ja annab hinnanguid tegevustele;
- 2) loeb õpitud teksti õigesti sõnade ja fraaside kaupa, arvestab kirjavahemärke; loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval;
- 3) leiab küsimuste-korralduste alusel tekstist sõnu, lauseid ja lõike (sh peamõttele osutavaid lauseid);
- 4) vastab küsimustele teksti kohta (nimetab põhjuslikke seosed, annab hinnanguid tegevustele);
- 5) tuletab õpetaja juhendamisel tekstis sõnastamata teabe, toetudes oma kogemustele ja teadmistele;
- 6) annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu; kirjeldab ja võrdleb esemeid rühmas (kuni 3 objekti);
- 7) mõistab, koostab ja kasutab kõnes kuni 6-sõnalist lihtlauset; laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil;
- 8) kasutab sõnaühendites ja lausetes sõna käändevorme õpitud funktsioonides;
- 9) kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu; kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid;
- 10) teeb 4–5-sõnalise lause ära kirja sõnahaaval ja kontrollib tulemust.

Õpitulemused 5. klassis

Õpilane:

- 1) väljendab tuttavates situatsioonides oma seisukohti; küsib abi, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;
- 2) kasutab koostegevuses eri tüüpi dialoogirepliike, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;
- 3) sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid;
- 4) loeb õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt; täidab valiklugemise ülesandeid;
- 5) osaleb õpetaja suunamisel lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel; osaleb jutustamiseks vajaliku

- abivahendi koostamisel ja annab sellele toetudes tekstilähedaselt edasi loetu sisu lõikude kaupa;
- 6) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevustele, põhjendab oma arvamust;
  - 7) mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset; rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides; 8) kasutab pehmenusmärki kaashäälikute puhul;
  - 9) kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti;
  - 10) kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid; kontrollib rõhuta täishäälikute, heliliste ja helitute kaashäälikute õigekirja sõnavormi muutmise (võrdleva hääldamise) abil;
  - 11) teeb 4–5-sõnalise lause ära kirja peamiselt sõnapaaride kaupa ja kontrollib tulemust.

Õpitulemused 6. klassis

Õpilane:

- 1) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, järgib üldtunnustatud käitumisnorme;
- 2) osaleb oma õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid;
- 3) loeb õpitud teksti kõne tempos õigesti ja ladusalt ning jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 4) täidab endamisi lugedes jõukohaseid sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 5) annab abivahendite toel edasi loetud tekstilõikude sisu (valikjutustamine); kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 6) hindab tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise vastavust moraalinõuetele;
- 7) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausest väljendatud suhteid ja seoseid;
- 8) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 9) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust; moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;
- 10) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (teigusõna muutevorme õpetaja abiga);
- 11) kirjutab sõnu õigesti, rakendab õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid; kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, rakendab õpitud enesekontrollivõtteid;
- 12) teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust;
- 13) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle.

Õpitulemused III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- 1) suhtleb ja käitub partnerit arvestades olukorrale vastavalt, järgib üldtunnustatud moraalnorme, esitab oma soove, selgitab seisukohti suuliselt ja kirjalikult korrektses vene keeles, osaleb arutelus;
- 2) valdab võimetekohaste tekstide funktsionaalse lugemise oskust;
- 3) nimetab mõnda rahvuskirjanikku ja on tutvunud tema loominguga;
- 4) kasutab teabe hankimiseks eriliigilisi tekste ja erinevaid allikaid, suudab elementaarselt konspektteerida; koostab referaadi eelneva analüüsi või plaani alusel;
- 5) koostab erinevaid õpitud tarbekirju näidiste alusel;
- 6) edastab loetud või kuulnud teksti sisu suuliselt või kirjalikult korrektses vene keeles;
- 7) tunneb eri lausetüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid kõnes;
- 8) järgib õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid, suudab ise oma tööd kontrollida, leida ja parandada õigekirjavigu.

Õpitulemused 7. klassis

Õpilane:

- 1) mõistab suhtlemisel seisukohtade võimalikku erinevust, selgitab oma seisukohti, hangib vajaduse korral täiendavat teavet teistelt inimestelt;
- 2) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile, oma kogemusele või kehtivatele moraalnormidele;
- 3) iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaolevate tunnuste alusel;
- 4) selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid;
- 5) loeb jõukohast tundmatut teksti kõne tempos, õpitud teksti elementaarse ilmekusega;
- 6) hangib tekstist teavet õpetaja juhendamisel;
- 7) rakendab õpetaja juhendamisel temaatilise lugemise oskust, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 8) taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral kasutab teksti analüüsimisel ühiselt koostatud abivahendeid;
- 9) koostab pärast ühist ettevalmistust lühikese kirjaliku ümberjutustuse, kokkuvõtte või referaadi kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes;
- 10) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausest väljendatud suhteid ja seoseid;
- 11) mõistab ja kasutab suunamisel kõnes eri suhteid (aeg, põhjus, koht, tagajärg, eesmärk jms) väljendavaid kaheosalisi liitlauseid;
- 12) tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu;

- 13) kasutab kõnes sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist;
- 14) tunneb ja rakendab kirjutamisel tähekasutus- ja ortograafiareegleid, vajaduse korral abimaterjalidele toetudes või õpetaja suunamisel.

Õpitulemused 8. klassis

Õpilane:

- 1) hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavaolukorras, iseloomustab plaani järgi tegelasi ja tegelaserühmi ning nende käitumist;
- 2) märkab ja hindab kaaslaste käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust, reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele;
- 3) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 4) kasutab teabe saamiseks õpetaja juhendamisel erinevaid allikaid;
- 5) tutvustab kaaslastele ühte loetud raamatut;
- 6) loeb ja analüüsib jõukohast teksti ning täidab ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiatega ulatuses;
- 7) esitab küsimusi teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt;
- 8) märgistab suunamisel olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis, teeb märkmeid tekstide põhjal;
- 9) taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil: tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; vajaduse korral rakendab tuttavaid abivahendeid;
- 10) kirjeldab abiga tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal;
- 11) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse, kokkuvõtte või referaadi;
- 12) koostab õpitud tarbekirja etteantud näidise järgi;
- 13) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme, vajaduse korral toetub näidisele;
- 14) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab kõnes tuletisi;
- 15) kasutab õpitud lausemalle suuliselt ja kirjalikus tekstis;
- 16) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes, oskab vajaduse korral kasutada abistavat materjali.

Õpitulemused 9. klassis

Õpilane:

- 1) suhtleb ja käitub partnerit arvestades olukorrale vastavalt, järgib üldtunnustatud moraalinorme, esitab oma soove, selgitab seisukohti suuliselt ja kirjalikult korrektses vene keeles, osaleb arutelus;
- 2) valdab võimetekohaste tekstide funktsionaalse lugemise oskust;

- 3) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 4) kasutab eriliigilisi tekste ja erinevaid allikaid teabe hankimiseks, suudab elementaarselt konspekteerida; koostab referaadi eelneva analüüsi või plaani alusel;
- 5) koostab erinevaid õpitud tarbekirju näidiste alusel;
- 6) edastab loetud või kuulnud teksti sisu suuliselt või kirjalikult korrektses vene keeles;
- 7) tunneb eri lausetüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid kõnes;
- 8) järgib õpitud tähekasutus- ja ortograafiareegleid, suudab ise oma tööd kontrollida, leida ja parandada õigekirjavigu;
- 9) valdab elementaarseid teadmisi grammatikast: sõnaliigid, käänamine ja pööramine, liht, koond- ja liitlauseid, sõnamoodustus.

Tunnijaotusplaan on järgmine:

4.klass – 8 tundi

5.klass – 7 tundi

6.klass - 6 tundi

7.klass - 6 tundi

8.klass- 6 tundi

9.klass- 6 tundi

Õppesisu 4.klass

SUHTLEMIS- JA SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS

Objekti (kuni 3) kirjeldamine nende võrdlemise põhjal: vastavalt etteantud kavale, Üleminek enesekirjeldusele. Objektide rühma kirjeldamine. Jutustuse kirjutamine isikliku kogemuse ja/või seeriapildi põhjal. Suhtlemine õpilastega ühistegevuses: vastastikune reguleerimine Ühistegevuse vastastikune reguleerimine (aruanne - aruanne - dialoog). Kokkuvõtete tegemine ühisest tegevusest (mina ja teised; eesmärk; tingimused, tegevus ja tulemus);

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Looduslike objektide ja nähtuste võrdlemine; rühmade rühmitamine ja nimetamine; suhete praktiline eristamine aeg, põhjus ja eesmärk; mõõtühikute tundmine, mida kasutatakse matemaatika ja tööõpetus, mõõtude sõnaline väljendamine mõõtmine. Objekti (kujutise) võrdlemine kahe teise objektiga. kahe teise objekti või kujutisega, mis põhineb erinevatel suhetel. Kasutamine,

kontrollimise ja enesekontrolli tehnikad tuttavates tegevustes. Tähelepanu koondamine selgituse või tööetapi ajal. Klassikaaslaste jälgimine ja abistamine. Kirjalike ja suuliste 2-3 osast koosnevate juhiste täitmine.

LAUSE JA SÕNAVARA

Moodustada kuni 6 sõnast koosnev lihtlause eelsõnadest. Sõnade kombinatsioonid; laiendage lauset kasutades. Lihtlause laiendamine (4-5 sõna). Sõnakombinatsiooni ja lausega väljendatud seosed: atribuutne. Atribuutiivsed seosed (atribuudid, kuuluvus, osa tervikust), ajalised seosed; Lõpetatud ja mittetäielikud tegevused. Aktiveerida 3-4 sõna õppetunnis.

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Foneemiline analüüs. Sõnade häälikuline analüüs. Häälikute ja sõnade korrelatsioon Tähed sõnades. Häälikute ja tähtede mittevastavuse juhtumid sõnades. Pehme märk lõpus ja sõnade lõpus ja keskel. Pehme märgi eraldamine (b). Vokaalide kombineerimine häälikutega. Sõnavormi muutmine ja seotud sõnade leidmine õigekirja järgi Ohtlik vaba vokaal sõna tüves, häälikuline konsonant sõna lõpus ja keskel.

Kirjutamistehnika. Kirjamooneutuste äratundmine ja parandamine, kirjutamine ühenduskirjade kirjutamine, märkmete tegemine. Kirjutamisoskuse kujundamine.

Kopeerimine. Teksti kopeerimine sõnaühenditena ja üksikute pikkade sõnade kopeerimine. Lugemine klassikaaslaste poolt, teksti õigsuse kontrollimine.

Õigekiri. Sõnade ja lausete kirjutamine pärast üksikuid. Analüüs: harjutused väljajätmistega, võrdlused, dikteerimise õpetamine. Kirjutamise kontrollimine: oma kirjutise lugemine, vigade parandamine. Sõnade jagamine sidekriipsude jaoks.

Orienteerumine tekstis. Osade leidmine (sealhulgas kirjeldused loodus), lauseid ja sõnu tegelase või sündmuse kirjeldamiseks, sõnade tähenduse selgitamine. Konteksti põhjal teksti osadeks jagamine ja pealkirjastamine. Õpetaja juhendamisel puuduva teabe täitmine ning põhjuse ja tagajärje tuvastamine loo põhiidee määramine ühisel arutelul; loo põhiidee väljatoomine õpetajaga ühisel arutelul. Teose põhiidee arutamine ja sõnastamine Harjutus üksikasjaliku ümberjutustamise kohta: ankurlause, fraaside ja sõnade abil. Õpetamine loo üksikasjaliku valikulise ümberjutustamise pakkumine (abivahendid:pildid, kontuur, algus- ja lõpulaused, kindlaid lauseid, jutustamislauseid ahelarääkimine).

KEELETEADMISED JA –OSKUSED

Sõnade praktiline eristamine - objektide (olendite) nimed, atribuudid, tegevused ja seisundid.

Sõnade praktiline rühmitamine küsimuste abil (kes? mida? mis? mida teeb?). Praktiline eristamine ja nimetamine lause põhiliikmed: subjekt, predikaat. Lause sekundaarsed liikmed (ilma liigiti jaotamata). Lause sekundaarsed liikmed (ilma tüüpideks jaotamata). Praktiline eristamine ja küsimuste püstitamine Küsimuste esitamine lause põhi- ja kõrvalliikmetele.

Häälikuteta häälikute õigekiri tüves, õigekirja kontrollimine. Sõnade vormi muutmine (rõhuasetuse nihutamine). Tähestik. Sõna algvorm. Sõna algvormi muutmine (lokatiivsed juhud).

Sugulussõnad, sugulussõnade ühine osa (tüvi). Sõnade õigekiri koos kontrollimatu õigekirjaga.

Sõnade õigekiri, õpiku sõnastiku kasutamine. Sõnade küsimuste kohta - esemete/olendite nimed, esemete/olendite nimed, esemete omadused ja tegevused.

4. klass - 8 tundi nädalas (5 tundi kõne arendamiseks ning grammatika ja õigekirja arendamiseks; 3 tundi lugemise ja kõne arendamiseks).

Lihtlause praktiline konstrueerimine. Lausete koostamine kaudsete sõnade abil.

Sõnade kaudsete vormide kasutamine lokaalses käändes. Lausete lõpetamine. Katkise sõnajärje taastamine lauses. Purunenud sõnajärje taastamine lauses.

Häälikud ja tähed. Tähestik. Pehme märgi (y) kasutamine konsonantide pehmuse märkimiseks.

Pehme märgi (y) eraldamine vokaalide e, e, y, i, i ees.

Vokaalide kombinatsioonid Zhi, shi, cha, chu, chu, chu 3 õigekiri.

Häälikuliste ja häälikuteta konsonantide õigekiri sõnade lõpus ja keskel.

Õigekirja kontrollimine sõnavormi muutmise ja (näidise järgi) seotud sõnade sobitamise teel.

Helid ja tähed Hääldus. Rõhutatud ja rõhutatud häälikute eristamine. Häälita vokaalide õigekirja kontrollimine sõnavormi muutmise või seotud sõnade otsimise teel

Sõnad. Sõnad, mille rõhuta häälikut ei saa kontrollida rõhu järgi.

Eristab sõnade põhikategooriaid (esemete nimed, tegevused, tunnused) tekstis küsimuste abil. Nende kasutamine sõnades ja lausetes.

Omadussõnad: jõgede, mägede ja merede nimed. Suurtähtede kirjutamine pärisnimedes.

Prepositsioonid to, ilma, all, üle, umbes, enne. Prepositsioonide eraldamine teiste sõnadega.

Seotud sõnad. Seotud sõnade ühine osa (tüvi).

Sõnade õigekirjutamine, mille tüvel ei ole kontrollitav kirjepilt: sõnaraamatu kasutamise oskus.

Eraldav kõva märk (Ъ). Lause. Kõne eraldamine lauseteks. Märgi sõnu lausetes, et näidata, keda või mida räägitakse, mida räägitakse mida öeldakse. Lausete koostamine. Lausete laiali laotamine. Luua

lausetes sõnade vahel seoseid, mis põhinevad küsimustel. Kirjavahemärkide kasutamine lause lõpus (punkt, küsimärk ja hüüumärk).

Lause põhiliikmed: subjekt ja predikaat. Lause sekundaarsed liikmed (ilma liigiti jaotamata).

Lause lõpetamine kõrvallausetega. Lause lõpetamine sõnaühenditega. Lühijutu koostamine ja kirjutamine pildiseeria põhjal. Lühikese teksti (20-30 sõna) kirjutamine koos küsimustega.

Õppesisu 5.klass

SUHTLEMIS- JA SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS

Objekti, objektide rühma, loodusnähtuste ja esemepildid kava järgi. Oma ja/või ühise tegevuse suuline kokkuvõte. Oma ja/või ühise tegevuse suuline kokkuvõte. Piltidel põhineva loo kirjutamine koos tegevuspiltide arendamise, nende põhjal ühiselt jutu koostamine (kasutades kava, õpetaja suunavaid märkmeid). Vastastikune ühiste tegevuste reguleerimine (aruanne-vastuvõtt-vastamine; dialoog). Suhtlemisülesannete mõistmine: arusaamine ja väljendamine taotluste, juhiste, juhendite, sõnumite jne mõistmine ja väljendamine.

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Keskendumine õppetegevuse igale etapile (orienteerumine, teostamine, kontroll) (orienteerumine, sooritamine, kontroll), järgides sõnalisi ja kirjalikke juhiseid ja ülesandeid. Vaatlus ja võrdlus rühma objektide; ühised tunnused - erinevused (plaanialalüüs); muutuse rühmitamine vastavalt rühmituse tunnusele. Keel üksused, nende võrdlemine ja rühmitamine uuritud tunnuste alusel võrdlus ja rühmitamine uuritud tunnuste alusel. Tuttavate sündmuste ja tegevuste põhjuste mõistmine. Eesmärgid, tulemused ja tingimused ning nende väljendamine ühiselt. Oma tegevuse analüüsimine ja hindamine. Arendamine. Enesekontrolli oskused (plaani abil), planeerimine, oskus oma tegevust planeerida. Õpitud oskuste ja võimete kasutamine teistes õppeainetes (matemaatika, kodulugu ja tööõpetus).

LAUSE JA SÕNAVARA

Lihtlause: ühendavad sõnad lauses (poolt küsimuste esitamine igale sõnale, sõnaühendite eraldamine põhisõna ja sõltuva sõna leidmine lauses (õpetaja abiga); sõnade järjestus lauses.

Sõnade ühendamine (õpetaja abiga); sõnade järjestus lauses, õpitud sõnade ja fraaside kasutamine lause laiendamiseks. Laps mõistab lihtlause (kuni 6 sõna) tähendust;

Lihtsad ja laiendatud laused. Pea- ja lause kõrvalliikmed. Lause laiendamine. (kuni 6 sõna) koos süntaktiliste küsimustega. Sarnased liikmed. Lause laiendamine teiste liikmetega: Homogeensed subjektid, predikaat ja kõrvalliikmed; Loendamine ilma konjunktsioonita ja konjunktiiviga

kasutamise. Mõistmine. Homogeensete liikmetega lausete koostamine ja kasutamine. Sõnade koosseis (osad): tüvi (leidmine, tähistamine, Rõhutamine, homologiseerimine, sõnavalik, tähenduse selgitamine, kasutamine kõnes. Sõnade moodustamine nimisõnade eesliitega
Prefiks ja prepositsioonid; eristamine. Tähenduse mõistmine. Prepositsioonide kasutamine kõnes. Sõnade tähenduse selgitamine.

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Foneemiline analüüs. Sõnade häälikuline analüüs. -ь ja -ъ märkide eristamine; eristamine, võrdlemine. Väljendamata konsonandid, õigekirja ja häälduse võrdlemine. Hääldus. Kahekordsed konsonandid, õigekiri. Sõnaühendite või üksikute (pikkade) sõnade välja kirjutamine. (pikkade) sõnade koostamine, eel- ja järelanalüüsi oskuste arendamine ja järelanalüüs.

Õigekiri. Kirjavahemärkide kasutamine homogeensete liikmete vahel (koos diagrammide kasutamine). Harjutada sõnade silpide jagamist sidekriipsu abil. Sidekriipsude kasutamine. Eesliite ortograafia. Eesliite ja prepositsioonide õigekiri ning eesliite ja prepositsioonide ortograafia. Sõna tüve kontrollimine hõreda hääliku suhtes sõnavormi muutmise teel. Sõnatüve hõivamata vokaali kontrollimine sõnatüves sõnavormi muutmise teel. Konsonantide õigekiri. Konsonantide õigekiri sõna tüves (paariline häälikuline ja häälikuta, hääldamata, dubleeritud). Nimisõnade rõhulise ja rõhuta lõpu õigekiri. Järellühendite moodustamine. Kõrval- ja eelkontrolloskuste arendamine.

KEELETEADMISED JA –OSKUSED

Kõneosad (nimisõnad, omadussõnad, verbid), nende nimetused, tähendus kõnes, küsimused; praktiline rühmitamine sõnad. Morfoloogilised ja süntaksiküsimused: valik, sõnastamine ja kooskõlastamine. Lause põhi- ja kõrvalliikmete leidmine, lausete koostamine süntaktiliste küsimustega.

Nimisõnad. Mõiste. Elus ja elutu, pärisnimed ja hüüdnimed. Nimisõnade arvud.

Nimisõnad (ainsuses ja mitmuses); moodustamine Mitmuse nimisõnad. Nimisõnade sugukond, Soo mõiste. Täht - y pärast feminiinsete nimisõnade lõpus. Feminiin. Nimisõnade muutumine käändsõna järgi (õpetaja abiga). Õpetaja abinäidetega. Tegusõnade määramine küsimuste abil. Liigitunnused . Ainsuses olevate nimisõnade 1, 2, 3 lõpp. Sõnade osad, nende eraldamine (tüvi, eesliide, järelliide, lõpp). Valik tavalisi sõnu.

5. klass - 7 tundi nädalas (5 tundi - kõne arendamine ning grammatika- ja õigekirjaõpetus; 2 tundi - lugemise ja kõne arendamine).

Lause. Lausete piirid. Praktilised harjutused lausete kirjutamise ja laialivalgumise kohta.

Siduvad sõnad lausetes. Lause põhi- ja kõrvalliikmed. Lausete eristamine intonatsiooni järgi.

Helid ja tähed. Tähestik. Sõnade järjestamine tähestiku järgi. Sissejuhatus õigekirjasõnavarasse.

Kõnehäälikud: häälikud ja konsonandid. Vokaalide omadused (silbimoodustuslik roll, rõhutatud ja rõhutamata). Pehmed ja kõvad konsonandid. Nende eristamine. Pehme konsonantide tähistamine kirjas tähtedega y, e, y, i, y, i. Eraldav y. Konsonantide ja vokaalide häälduse eristamine silpides (liilia). Y kasutamine konsonandi ja vokaali eraldi hääldamise näitajana.

Häälikulised ja häälikuta konsonandid. Nende eristamine. Erinevuse määramine tähe ja tähe vahel.

Hääldatud ja hääldamata konsonantide hääldamine sõna lõpus ja keskel.

Vokaalid, rõhutatud ja rõhuta. Vastavus rõhutatud ja rõhuta häälikute ja tähtede vahel. Sissejuhatus

Mõiste õigekiri. Häälikute õigekirja kontrollimine. Kinnitamata vokaalide kontrollimine.

Sõnade koostamine Tüvi ja ühine tüvi. Kontrollitavate vokaalide, häälikuliste ja hääldamata konsonantide õigekiri sõna tüves muutes Sõnavormi muutmine või sugulussõnade leidmine.

Tõestatavad tõendamata vokaalid. Väljendamata konsonandid tüvel. Lõpud. Sõnade ühendamine lauses lõpuga.

Eesliide. Sõna tähenduse muutmine sõltuvalt eesliitest. Sõnaühendite moodustamine, (läks staadionile - lahkus staadionilt).

Eesliide ja prepositsioon. Nende eristamine. Eesliite õigekiri.

Sõnade moodustamine. Märksõna jagamine eesliitega sõnades. Suffiks. Sõnade moodustamine ees- ja järelliidete abil. Tähenduse muutmine sõltuvalt sufiksist. Diminutiivse tähendusega sufiks (-onk- -enk-, -jušk-, -ik-). Vokaalide õigekiri sõna tüves.

Kõneosad

Sõna kui eseme, selle omaduse või tegevuse nimetus. Kõneosade üldmõiste: Nimisõna, omadussõna, tegusõna. Oskus eristada kõneosi küsimuste ja tähenduse järgi.

Väljendamata konsonandid tüvel. Topeltkonsonandid tüves. Lõpud. Sõnade ühendamine lauses lõpuga. Sõnade moodustamine.

Omadussõnad Omadussõna mõiste. Tähendus kõnes. Nomenite jagunemine erinevate sõnade kategooriad: inimesed, nende ametid, loomad, taimed, loodusnähtused, riigid. Korralikud ja pärisnimetused. Suurtähtede kasutamine pärisnimede puhul. Aadress ümbrikul. Tervituskaart.

Elusad ja elutud nimisõnad. Nominantide arv. Nimisõnade perekond.

Tähenduselt lähedased ja vastupidised nimisõnad: sünonüümid, antonüümid. Harjutus sünonüümide

ja antonüümide valimiseks. Pehme märk (Y) sõnade lõpus feminiinsete nimisõnade puhul. Maskuliinsete nimisõnade kirjutamine komaga (w, sh, ch, sh) Nimisõnade käändete muutmine (deklinatsioon). Oskus eristada käändeid küsimuste abil. Ainsuse rõhutatud lõpuga nimisõnade deklinatsioon. Kolm nimisõnade deklinatsiooni. Nimisõnade esimene deklinatsioon. Nimisõnade teine deklinatsioon. Nimisõnade kolmas deklinatsioon. Harjutada erinevatesse deklinatsioonidesse kuuluvate nimisõnade üheaegset deklinatsiooni. Nimisõnade käände ja käändelõpud. Nimisõnade kaudsete käändejuhtude algvormi panemine. Lause. Lause mõiste. Siduvad sõnad lauses. Lause põhiliikmed. Lause teisejärgulised liikmed. Mittepropositsioonilised ja laiendatud laused. Lause sarnased liikmed. Lausete skeem. Lausete lahtimõtestamine. Homogeensed subjektid, predikaatlaused, kõrvallaused. Loetelud ilma konjunktsioonita ja ühe konjunktsiooniga ja. Homogeensete objektide kirjavahemärgistus.

Õppesisu 6. klass

SUHTLEMIS- JA SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS

Teabe edastamine üksikasjalikult, valikuliselt ja õpetaja või abivahendi abil - lühidalt. Õppijate suunamine nende otsimisel teave. Väljendusvahendite kasutamine dialoogis, sõltuvalt suhtlemise eesmärkidest ja normidest (ühistegevuses); koolis ja väljaspool kooli. Lihtsa kirja kirjutamine: kirjalik sõnum, tervituskaart.

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Keskenduda iseseisvale tööle tekstiga, sooritades õppeülesandeid vastavalt etteantud kavale, olles võimeline jälgima klassikaaslaste vastuseid ja täiendama neid. Teksti seostamine ajaloolise taustaga, põhjus-tagajärg seoste tuvastamine ja selgitamine (koos). Ideede selgitamine teksti põhjal. Enesekontrolli arendamine ja harjutused tegevuse planeerimiseks. Teistes õppeainetes õpitud teadmiste kasutamine emakeelsetes ülesannetes. Tutvumine teabekirjandusega (sõnastikud, entsüklopeediad, teatmeteosed jne).

LAUSE JA SÕNAVARA

Eristab, mõistab ja kasutab sõnaühendeid, liht- ja liitlauseid, homogeensete liikmetega lauseid. Homogeensete subjektidega lausete, predikatiivlausete, kõrvalliikmetega lausete laiendamine; komplekssete lausete koostamine kahest lihtsast lausest, kasutades sidesõnu ja, a, aga. Keeruliste lausete äratundmine, keerulise lause osade tuvastamine ja lauseosade vahelise seose mõistmine.

Skeemi järgi lausete koostamine.

Teadmiste süvendamine sõnaliikidest: nimisõna, omadussõna, verb. Kõneosade nimetused, nende tähendus ja küsimused. Võõrsõnade tähenduse ja õigekirja selgitamine. Liigisõnad: nimisõnade ja omadussõnade käändelõpud, ainsuses ja mitmuses.

Ainsuse ja mitmuse omadussõnad, käändejuhu muutumine vastavalt skeemile, kontekstis.

Nimisõnade ja omadussõnade moodustamine eesliite ja omadussõnade abil, sõna kasutamine suffiksina, tuletatud sõnade tähendus, kasutamine sõnakombinatsioonides ja lausetes.

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Foneemiline analüüs. Normatiivne ja mittenormatiivne hääldus; kirjutamiseks ohtlikud häälikud: hääldatud vokaalid, hääldatud ja hääldamata konsonandid sõna tüves; topeltkonsonandid, hääldamata konsonandid. Eraldav Ё-märk pärast eesliidet. Sõnade iseseisva analüüsi harjutamine (abivahendeid kasutades).

Kopeerimine. Kirjutamine sõnaühendite, lühikeste lausete või keeruliste lausete osade kaupa.

Õigekiri. (Enamasti) õigekirjale ohtlikud tähemärgid. Tuvastamine, kaasnev või ennetav enesekontroll.

Lugemistehnika. Tundmatu teksti ladus lugemine (valjusti ja vaikselt lugedes). Lugemise ladususe ja väljendusoskuse harjutamine. Teksti ladus lugemine ladusas tempos ja sobiva intonatsiooniga.

Orienteerumine tekstis. Suulise keeleülesande täitmine ette loetud teksti sisu kohta. Lõike ja teksti põhiidee sõnastamine. Põhjuse ja tagajärje seoste leidmine, küsimuste esitamine (õpetaja juhendamisel), järelduste tegemine lausest ja lõikest (õpetaja juhendamisel). Tegelaste käitumise võrdlemine, suhete selgitamine, tegevuse hindamine, soovide esitamine klassikaaslastele.

Tundmatute sõnade leidmine esmasel lugemisel, nüansside tähenduse selgitamine ja tekstiosade emotsionaalne värvus. Arutelu käigus kasutatud sõnade võrdlemine autori keelega. Võrdluste ja metafooride selgitamine õpetaja abiga, 5-6 sõna või väljendi aktiveerimine klassis. Valikuline üksikasjalik ümberjutustamine, igapäevaste olukordade kirjeldamine.

Lühikese parafraasi õpetamine. Ümberjutustamise täiendamine klassikaaslaste poolt. Tegelase iseloomustamine kava järgi. Kirjaliku ümberjutustuse (jutustuse) ühine kirjutamine.

KEELEOSKUS JA -OSKUS

Tähestik. Orienteerumine ja tähestiku kasutamine. Vokaalid ja konsonandid. Süntaktiliste ja morfoloogiliste küsimuste püstitamine, nende kasutamine keeleüksuste analüüsimisel ja moodustamisel. Sõnade osade eristamise harjutamine. Tuletiste valimine. Sõnade moodustamine õpitud viisil. Sõnavormide kasutamine. Õpitud ortogrammide praktiline rakendamine kirjutamisel.

6 klass - 6 tundi nädalas (4 tundi kõne arendamiseks ning grammatika ja õigekirja arendamiseks; 2 tundi lugemise ja kõne arendamiseks)

Kordamine. Ettepanek. Lihtlause. Lause piirid. Eesmärgistatud laused. Lause põhi- ja kõrvalliikmed. Mittesõnalised ja laiendatud laused. Ühe liikmega laused. Loetelud ilma liitsõnata ja ainsuse liitsõnadega. Üheliikmelised laused.

Häälikud ja tähed. Tähestik. Sõnade järjestamine tähestiku järgi. Vokaalide ja konsonantide helid. Nende eristamine tõkendi olemasolu või puudumise järgi.

Sõnade koosseis. Juur- ja üldtüvesõnad. Lõpud, eesliited, järelliited. Muutused sõna leksikaalses tähenduses sõltuvalt ees- ja järelliitest. Hindamissufiksiga sõnad (-onk-, -ik-, -ok-, -k-, -ush- -yush-, -ish-). Nende kasutamine kõnes. Sõnade moodustamine.

Rõhutatud ja rõhutatud vokaalid. Rõhutatud vokaalide õigekiri vastavalt hääldusele (hääldatud-kirjeldatud). Hääлита vokaalide õigekiri sõna tüves. Hääliku ja tähe mittevastavus häälikuteta positsioonis. Häälikuta häälikute kontrollimine sõnavormi muutmise ja seotud sõnade valimise teel. Konsonandid on häälikulised ja kurdid. Häälikuliste ja kurtide konsonantide õigekiri sõna tüves. Konsonantide kirja pilt, mis vastab nende hääldusele, ja need, mis ei vasta. Kahtlaste konsonantide õigekiri. Kahtlase konsonandi kontrollimine sõnavormi muutmise ja seotud sõnade valimise teel. Sõna tüves olevad konsonandid on hääldamatud. Sõna tüves on kontrollisõna. Kontrollimata häälikud sõna tüves. Topeltkonsonandid tüves ning tüve ja järelliite liitekohas.

Eesliide ja prepositsioon. Eesliite kirjutamine a- ja o-ga, eesliide per-. Konsonantide eesliite õigekiri sõltumata hääldusest (s-, v-, all-, üle-, alates-). Sõnade moodustamine ees- ja järelliidete abil. Kõva märki (т) eraldamine eesliitega sõnades. Eraldusmärgiga (т) ja eraldusmärgiga (т) sõnade eristamine.

Kõneosad. Üldine mõiste sõnaliikidest: nimisõna, omadussõna, verb. Nende eristamine lauses küsimuste ja tähenduste järgi.

Nimisõna. Mõiste nimisõnade. Tähendus kõnes, lauses. Korralikud ja pärisnimed. Omadussõnade (raamatute, ajalehtede ja ajakirjade nimed) hindamine. Nimisõnad, nii elulised kui ka elutud.

Nimisõnade muutumine arvu järgi (ainsuses ja mitmuses). Nimisõnade sugu, võime eristada sugu (maskuliinne, feminiinne, neutraalne). Pehme märk (y) pärast koma lõppu sõnade feminiinsete

nimisõnade puhul. Ainsuses olevate nimisõnade käändelõpude õigekiri. Nimisõnade deklinatsioon (I, II, III deklinatsioon). Nimisõnade deklinatsioon mitmuses. Liigilõppude õigekiri. Feminiinse ja neutraalse käändevormiga nimisõnade genitiivi kirjutus. Ainsuse 1., 2. ja 3. deklinatsiooni nimisõnade käändelõppude õigekiri. Ainult ainsuses või ainult mitmuses esinevate nimisõnade kasutamine. Täenduselt lähedased ja vastandlikud nimisõnad: sünonüümid ja antonüümid. Harjutused sünonüümide ja antonüümide leidmiseks.

Omadussõna. Omadussõnade mõiste. Omadussõnade tähendus kõnes, lauses. Omadussõna sugu, selle sõltuvus nimisõnade soost. Omadussõnade ja nimisõnade sugu ühildumine. Omadussõnade muutumine soos. Omadussõnade muutumine numbri järgi. Omadussõnade kooskõlastatus nimisõnadega, arvus. Omadussõnade deklinatsioon ainsuses. Omadussõnade deklinatsioon mitmuses.

Lause. Lihtlause. Homogeensed liikmed lauses. Pea- ja kõrvalliikmed kui homogeensed liikmed. Loetelud ilma sidesõnata, üksikute sidesõnadega ja sidesõnadega a, aga. Homogeensete liikmete kirjavahemärgid. Liitlause. Liidetud laused koos sidesõnadega ja, a, aga. Konjunktsioonide kirjavahemärgistus. Liitlause skeem.

Õppesisu 7. klass

SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS JA SUHTLEMISOSKUS

Suhtlemine vastavalt olukorrale (elementaarsed harjutused erinevate suhtlusstiilide arendamiseks): erinevad partnerid ja/või asukohad; teksti suurendamise ja/või tihendamise harjutused (lühisõnumite kirjutamine); oskus eristada tavalisi ja väljamõeldud kirjeldusi. Erinevate arvamuste, sh vastandlike seisukohtade mõistmine ja arvestamine; arvamuste väljendamine ühistegevuses, üksmeele otsimine; oma seisukoha väljendamine klassikaaslastele või rühmale, oma arvamuse kaitsmine. Sündmuse kirjeldamine enda ja teiste seisukohalt. Ärikirjade kirjutamine: kirjad sõpradele ja pereliikmetele. Erinevate kirjelduste (taimedest, loomadest jne) kirjutamine vastavalt kavale.

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Keskendumine, et valikuliselt leida teavet suurest tekstist või mitmest teabeallikast. Mõistmine sündmuste ajalistest (tegevuste järjestus, üheaegsus) ja põhjuslikest seostest (erinevad eesmärgid ja tingimused). Määratletud põhjuste järjestuse teadvustamine, põhjusliku seose ja ajalise järjestuse vastandamine.

Käitumise asjakohasuse hindamine seoses eesmärkide, tunnete ja tingimustega. Põhjus-tagajärg seoste liikide leidmine ja eristamine. Tegevuse kontrollimine ja planeerimine.

Teistes õppeainetes õpitud teadmiste ja terminoloogia kasutamine emakeeletundides.

Harjutused võrdlusraamatute (erinevad sõnastikud, teatmeteosed) kasutamiseks.

LAUSE JA SÕNAVARA

Lausetüüpide eristamine: lihtlause, lihtlause koos homogeensete liikmetega, liitlause.

Lausemuustrite aktiveerimine, teiste ainete terminoloogia kasutamine lauses. Lausete muutmine ja laiendamine ning uute lausemuustrite õppimine. Keerulistes lauses väljendatud seosed. Liidetud laused koos ja, a, aga ja ilma konjunktsioonita. Võrdlus. Lausemuustrite kasutamine. Kirjavahemärkide kasutamine. Ettepanekud koos aadressiga. Sõnaliikide grammatiliste kategooriate ja nende vormiliste tunnuste mõistete täpsustamine ja laiendamine.

Pronoomenid. Pronoomenite mõiste. Isikupronoomid, 1., 2. ja 3. isiku ainsuses ja mitmuses. Pronoomenite deklinatsioon ja õigekiri.

Sõnade moodustamine. Liitsõnad ühendvokaalidega -o-, -e-. Määratlemata verbide moodustamine koos -, -, -ti; verbid koos partikliga -sya.

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Foneemiline analüüs ja õigekiri. Kahtlaste helide analüüs ja õigekiri. Ainsuse ja mitmuse nimisõnade käändelõppude õigekiri. Omadussõnade üld- ja käändelõppude õigekiri ainsuses ja mitmuses.

Ees- ja järelliidete õigekiri ning ees- ja eesliite eristamine.

Kirjavahemärkide kasutamine. Proaktiivse enesekontrolli, kaasamise ja jälgimise harjutused.

Lugemistehnika. Valjuhäälnel lugemine ladiusas tempos, lugemine iseendale. Lugemise ladiususe ja väljendusoskuse arendamine; lugemistempo teadlik muutmine. Õpitud teksti ladius ja väljendusrikas lugemine (õige intonatsioon, loogiline rõhk, selgus).

Orienteerumine tekstis. Valikuline lugemine; temaatilise lugemise õpetamine. Tekstis sisalduva uue teabe, teadmiste leidmine (õpetaja juhendamisel). Kirjeldatud sündmuste vaheliste ajaliste, põhjusliku ja muude seoste loomine; oletuste, järelduste, põhiidee tegemine. Tegelaste käitumise, mõtete ja kogemuste võrdlemine. Tegelaste käitumise hindamine (motiivid, tingimused, tulemused). Teksti kohta küsimuste esitamine. Tegelaste rühmitamine: iseloomujooned, ajastu.

Tegelast kirjeldavate sõnade välja kirjutamine, viitesõnad ja sõnakombinatsioonid. Liht- ja laiendatud kavade koostamine ja kasutamine.

Tundmatute sõnade leidmine (esmise lugemise käigus), sõnade tähenduse ühine selgitamine, sõnaraamatu kasutamine. Sõna kontekstis: lause (lõigu) tähenduse sõltuvus kasutatud sõnadest ja väljenditest (kujundlikud väljendid, võrdlused, metafoorid, arhailised väljendid, kangelassõnavara). Sõnade ja väljendite aktiveerimine (5-6).

Üksikasjalik valikuline ja temaatiline ümberjutustamine (abivahendeid kasutades). Harjutus lühiparagraafi koostamiseks; üksikasjaliku paragraafi plaani koostamine; paragraafi koostamisel tehtud vigade parandamine. Õpetus jutu ümberjutustamiseks ühe tegelase vaatepunktist. Looduse kirjelduste kirjutamine.

Kirjalik ümberjutustamine (jutustamine) kava ja keeleliste vahendite (viitesõnad ja -fraasid) abil.

KEELETEADMISED JA -OSKUSED

Õigekirjasõnade kasutamine (õpetaja juhendamisel). Sõnavara sõnade õigekiri. Kõneosade (nimisõna, omadussõna, verb, pronoomen), lause põhi- ja kõrvalliikmete nimetamine ja eristamine (ilma täpsustuseta). Sõnade koostamine.

Liht- ja liitlausete eristamine ja harjutamine; liitlausete koostamisel diagrammide kasutamine. Kirjavahemärkide jälgimine.

7. klass: 6 tundi nädalas (4 tundi kõne arendamist ning grammatika- ja õigekirjaõpetust; 2 tundi lugemise ja kõne arendamist).

Liht- ja liitlauseid.

Homogeenne liitlause. Pea- ja kõrvalliikmed kui homogeenised liikmed. Loetelu ja kõrvallause intonatsioon. Pausid homogeensete liikmete vahel. Loetelu ilma liitsõnata, liitsõnadega ja, liitsõnadega a, aga. Erinevate grammatiliste kategooriate (nimisõna, omadussõna, verb) kasutamine homogeensete liikidena. Liitlauseid koos konjunktsioonidega ja, a, aga. Kirjavahemärkide kasutamine. Sõnade koostamine

Erinevate sõnaosade moodustamine ees- ja järelliidete abil. Nende eristamine. Sõnade tähenduse määramine. Eesliite, tüvede, järelliidete ja lõppsõnade tuvastamine. Sugulussõnade valimine. Sõnade tähenduste määramine. Sugulussõnade ühised ja erinevad tähendused. Sõnajuurtes esinevate häälikute õigekiri ilma aspiratsioonita. Häälikulised ja tümpsuvad konsonandid sõnajuures.

Hääldamata vokaalid ja konsonandid sõnade tüves. Hääldamata konsonandid sõnade tüves. Vokaalide ja konsonantide õigekiri sõnade algussõnades. Eraldav kõva märk (т) eesliite järel. Eesliide. Liitsõnad. Liitsõnade lihtsaimad juhud, kus on ühendvokaalid o, e.

Kõneosad

Nimisõna. Nimisõnade tähendus kõnes. Korralikud ja pärisnimed. Elutu ja elutu nimisõnad. Nimisõnade muutumine numbri järgi. Ainsuses ja mitmuses. Nimisõnade sugulus. Üksiknimede esimene deklinatsioon. Ainsuse tegusõnade rõhutatud ja rõhuta käändelõpude õigekiri. Kasuse lõpu kontrollimine, asendades sama deklinatsiooni ja samasuguse rõhutatud lõpuga nimisõna. Ainsuse nimisõnade teine deklinatsioon. Ainsuse nimisõnade rõhutatud ja rõhuta käändelõppude kirjutamine. Kontrollida infinitiivi, asendades sama deklinatsiooni ja sama käände ja koha lõpuga noomeni rõhutatud lõpuga. Ainsuse ainsuse nimisõnade kolmas deklinatsioon. Kolmanda deklinatsiooni nimisõnade käändelõpude õigekiri. Mitmuse nimisõnade deklinatsioon. Mitmuse käändelõppude õigekiri. Feminiinse ja neutraalse tüvega nimisõnade genitiivi käände kirjutamine.

Omadussõna

Omadussõnade tähendus kõnes. Omadussõnade valik, mis aitavad kirjeldada objekti. Kujutluslike keelevahendite kasutamine (määratlus, võrdlus).

Omadussõnade soo, arvu, kohaarvu eristamine nimisõna soost, arvust ja kohast.

Omadussõna ja nimisõna sugu, arvu ja kohaühendi kokkulangemine.

Mees- ja neutraalnimeliste omadussõnade deklinatsioon ainsuses.

Feminiinsete omadussõnade deklinatsioon ainsuses.

Kontrollida omadussõnade infinitiivi küsimuse abil.

Moodustada omadussõnade ja nimisõnade sõnaühendid käänetes.

Mitmuse omadussõnade deklinatsioon.

Asesõna

Asesõnade mõistmine. Asesõnade tähendus kõnes.

Isikulised asesõnad, ainsuses ja mitmuses.

Isikulised asesõnad 1. isikus. Isikuliste asesõnade konjugatsioon ja õigekiri ainsuses ja mitmuses.

2. isiku isikulised asesõnad. Isikuliste asesõnade ainsuse ja mitmuse deklinatsioon ja õigekiri.

3. isiku isikulised asesõnad. Isikuliste asesõnade deklinatsioon ja õigekiri ainsuses ja mitmuses.

Prepositsioonide ja asesõnade eraldi kirjutamine.

Tegusõna

Tegusõnade mõiste. Tegusõnade tähendus. Tegusõnade roll kõnes.

Tegusõnade algvorm (määramata vorm) koos -, -t, -t, -t, -t, -t.

Tegusõnade ajavormide muutumine (olevik, minevik, tulevik).

Tegusõnade muutumine arvude kaupa. Mineviku aegade verbide soo ja arvu muutmine.

Partikli kirjutamine verbita. Tähendus eitamine. Verbid, erandid.

Rõhutatud lõpuga verbi muutumine isiku- ja arvsõna (konjugatsioon).

Lause.

Liht- ja liitlause. Diferentseerimine. Adjektiiv ja predikaat liht- ja liitlause. Lihtlause koos homogeensete liikmetega. Lause skeem. Lause põhi- ja kõrvalliikmed kui homogeenised liikmed. Liigendatud homogeenised laused. Homogeensete liikmete kirjavahemärgistus. Liitlause koos ja, a, aga ja ilma konjunktsioonita. Liitlause skeem.

Ümberkujundamine. Aadressi kirjavahemärkide kasutamine. Otsene kõne.

Õppesisu 8. klass

SUHTLEMIS- JA SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS

Teabe vastuvõtmine ja õige tajumine, harjutus

Informatsiooni edastamine suuliselt ja kirjalikult. Diferentseerimine:

Erinevad arvamused ja vastandlikud seisukohad; oma arvamuse keeldumine ja kaitsmine

Oma seisukoha tagasilükkamine ja kaitsmine, et jõuda kokkuleppele.

Põlvkondadevahelise suhtluse mõistmine: lapsed-vanemad, vanemad-vanemad, noored-vanemad, noored- täiskasvanud.

Suhtlemine poiste ja tüdrukute vahel, kiindumuse väljendamine

Ärikirjade kirjutamine: vabas vormis ärikiri (kiri, sõnum, kutse, teade, teade, märgukiri) memo, avaldus, CV, volikiri); täitmise vormid (kviitungid teenuste eest, maksekorraldused jne)

Kirjutamine: üksikasjalik ja lühike tekst,

Kirjeldus (loodusteaduslikul või geograafilisel materjalil põhinev) geograafiline materjal), kontuuri kirjutamine (artikli, kirjandusliku teksti, eluloo või jutustuse jaoks, kirjanduslik tekst, kirjaniku elulugu).

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Tähelepanu koondamine monotoonsete tegevuste ajal: teabe otsimine, teksti koostamine, koos rääkimine, teksti kuulamine jne.

Põhjuse ja tagajärje seoste leidmine, sündmuste kirjeldamine.

Käitumise asjakohasuse hindamine ja selle vastavus moraalipõhimõtetele, individuaalne ja grupikäitumine.

Rühmakäitumine. Teadlikkus ajaloolisest, sotsiaalsest ja looduslikud tingimused, mis mõjutavad individuaalset käitumist.

Enesekontrollioskuste arendamine, teadvustamine planeerimine; oskus kasutada võrdlusraamatuid (õpetaja juhendamisel)

LAUSE JA SÕNAVARA

Lihtne lause, lihtne lause, lihtlause koos homogeensete liikmetega, kompleksne lause.

Ettepanek: lause tekstis, kontekstiväliselt; moodustamine,

Lause muutmine, laiendamine, kokkusurumine ja liitmine.

Lihtlause, homogeense ja lihtlause eristamine; terminite õige kasutamine.

Terminite korrektne kasutamine; terminite õige kasutamine. Suhted,

Liitlausete kasutamine: vastandamine

Vastandlikud tegevused, tegevuste jagamine, omadussõnalised laused põhjuse, eesmärgi, koha ja tähendusega.

Põhjus, eesmärk, koht, aeg, tegevus. Väljendamine.

Erinevad lausekonstruktsioonid sama seose väljendamiseks:

Erinevad sidesõnad, liitsõnade erinev paigutus

Erinevad lausemehhanismid: erinevad sidesõnad, omadussõnade erinev paigutus.

Kõneosade (nimisõna, omadussõna, verb, arvsõna) süvendatud tundmine.

Adjektiiv, verb, nimisõna, nimisõna); nende morfoloogilised tunnused, küsimused, morfoloogilised tunnused, küsimused, funktsioonid kõnes ja lauses

Morfoloogilised tunnused, küsimused, funktsioonid kõnes ja lauses, semantilised rühmad ja üldistatud tähendused.

Liitsõnad, nende moodustamine; sõnade moodustamine eesliite abil

Prefiksiaalne ja sufiksiaalne moodustamine erinevate kõneosade ühega

Tuletisverbide käändevormide moodustamine, nende kasutamine lauses. Sünonüümide ja antonüümide valimine (erinevatele kõneosadele) ning nende kasutamine kõnes ja kirjas.

Kirjalikus kõnes.

Verbivormide aktiveerimine, verbide polüseemilisus (sõnade homonüümid). Kvantitatiivsete ja

ordinaalsete tegusõnade käändevormid

Arvsõnad, sõnade moodustamine

Õpikutes kasutatavate võõrsõnade mõistmine

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Foneemiline analüüs ja õigekiri. Harjutused õigekirjaoskused, sõnavara aktiveerimine (aktiivne) võõrsõnade abil. (aktiivne) võõrsõnade kasutamisega. Õigekirjutus

Omadussõnade õigekiri o-, a-, eesliite per-ga.

Nimisõna ja omadussõna lõpud ainsuses ja mitmuses. omadussõnade ja nimisõnade sugu, arvu ja kohaarvu ühtlustamine.

Nimisõnade sugu, arv ja tegusõna. Õigekiri.

Verbide kirjavahemärgistatud isikulõpud, verbid koos -, - on; Partikkel "ei" koos verbiga.

Enesekontrolli oskuse arendamine

Lugemistehnika.

Jooksva tempoga vastuvõetava teksti valjusti lugemine.

Individaalsed ülesanded nõrkuste ületamiseks lugemistehnikas.

Harjutused ekspressiivseks lugemiseks koos

Harjutused õige intonatsiooni ja lugemistempo muutmisega.

Teksti eesmärgipärane lugemine "vaikselt" (ca 2/3 teksti). tekstist)

Orienteerumine tekstis.

Valikuline lugemine, temaatiline lugemisharjutus.

Temaatiline lugemine, uue teabe otsimine, leidmine, arusaamatuks jäänud teabe leidmine.

Põhjuslike seoste tuvastamine tekstis, järelduste tegemine, põhiidee kindlakstegemine (vajadusel õpetaja abiga).

Rääkimine ja arutlemine: analüüs ja hindamine tegelaste ja näitlejarühmade käitumise kohta (ühe või mitme teksti põhjal) probleemi püstitamine ajaloolise tausta võrdlemine tänapäeva tegelikkusega (erinevad kontekstid, arenguetapid kirjeldatud sündmustest kuni vaatlused looduse, selle muutused).

Lihtsa, laiendatud, skemaatilise plaani koostamine.

Tundmatute sõnade leidmine esmasest lugemisest, selgitamine (sünonüümide valimine). Autori sõnavara ülevaatamine tekstides kohta

Sarnased teemad. Võrdluste, metafooride leidmine, selgitamine, Kasutamine (õpetaja juhendamisel).

Tähenduste selgitamine ja tegelasi kirjeldavate sõnade aktiveerimine.

Ümberjutustamise liigid: temaatiline, lühike, tegelaste iseloomustamine ja ümberjutustamise liigid: temaatiline, lühike, kangelaste ja näitlejate iseloomustamine; parafraasimine kangelasest.

Abivahendid: kontuur, viitesõnad, sõnakombinatsioonid

KEELETEADMISED

Tähestiku kasutamine võrdlusraamatutega töötamisel. Õpitud ortograafia kasutamine õigekirjas.

Panemine kirjavahemärkide kasutamine liitlausetes, lausetes, kus on ühesõnalistes lausetes ja aadressidega lausetes;

Lausete skeemitamine, lausete koostamine alates. Diagrammide koostamine.

Teadmised kõneosadest ja nende grammatilistest kategooriatest.

Verbid. Verbide ajavahetus, määramata verbivorm (infinitiiv).

Infinitiiv, lõpud -t, -ch, -ti; verbide muutumine.

Verbid, ainsuses ja arvus: verbid käändes 1 ja 2; ebaõnnestunud isikuline

Verbide lõpud ja õigekiri; verbide erandid; Kirjutusviisid -is ja -is; -o ja -a minevikuvormi verbide lõpus

8. klass - 6 tundi nädalas (3 tundi kõnearendust ning grammatika- ja õigekirjaõpetust; 3 tundi lugemis- ja kõnearendust).

Lihtlause ja liitlause. Nende kahe võrdlus. Konjunktsioonid ja, a, aga liht- ja liitlausetes. Märksõnad Kirjavahemärgid. Lihtlause koos homogeensete liikmetega. Liidetud lause koos sidesõnadega ja, a, aga ja ilma sidesõnata.

Sõnade koostamine

Üldised tüvesõnad; erinevatesse kõneosadesse kuuluvate üldiste tüvesõnade valik, nende eristamine, sõnade koostamine.

Rõhutatud ja rõhutatud vokaalide, häälikuliste ja hääldamata konsonantide õigekiri sõna tüves.

Moodustada sõnu, kasutades ees- ja järelliiteid. Kirjutage eesliiteid o-ga ja a-ga, eesliiteid per-, s-, v-, üle-, alla-, alates-. Vokaalid ja konsonandid eesliites. Eristada. Eesliite ja prepositsioonide vahel.

Liitsõnad. Moodustage liitsõnu koos liitsõnadega ja ilma (kolmnurk, matk).

Moodustada erinevaid sõnu, kasutades samu ees- ja järelliiteid. Nende sõnade tähendus. Sõnad, millel on hindamissuffiks

Sõnaliigid

Nimisõna, omadussõna, tegusõna, asesõna kui sõnaliigid. Eristamine. Tegemine erinevad kollokatsioonid koos prepositsiooniga või ilma.

Nimisõna. Täendus kõnes. Nimisõna nime peamised grammatilised kategooriad (sünd, arv, käänak, kalduvus). Nimi enda oma.

Nimisõnanimede käänamine ainsuses. Nimisõnanimede käänamine mitmses

Nimisõnade käändelõppude õigekiri ainsuses ja mitmuses. Kaldumatud nimisõnad.

Hullumeelsete lõpude kontrollimine löögilõpulise nimisõna asetamise teel.

Kordamine.

Omadussõna

Omadussõna nime tähendus kõnes. omadussõna nime sobitamine nimisõnaga, arv ja langus.

Omadussõnade nimede käändelõppude õigekiri ainsuses. Omadussõnade nimede

käändelõppude õigekiri mitmususes. Kaassõnad -ja, -je, nende kalduvus ja õigekiri.

Kordamine.

Asesõna

Isiklikud asesõnad. Isikunimede tähendus kõnes. Tähtsamad grammatilised tunnused (nägu, arv, hääldus). Ainsuse 3. isiku nimede sugu. Isikunimede käänamine. Kohanimede õigekiri ettekäändega.

Tegusõna

Tegusõna tähendus kõnes. Tegusõna peamised grammatilised tunnused (aeg, arv, nägu).

Määratlemata verbivorm –ti. Tegusõnade muutumine aegade kaupa. Tegusõnade muutmine

isikute ja numbrite lõikes. Verbide kokkutõmbamine. Tegusõnade I ja II peidulõpu

eristamine. I ja II peitmisverbide pööramatute isiklike lõppsõnade õigekiri. Verbide I ja II

peidukoha isikulõppude õigekiri. Tegusõnade õigekiri –тся, -ться. Tegusõnade muutumine

sünnitusajal ja arvudes. Kordamine.

Arvsõna

Lugemisnime mõiste. Suulises ja kirjalikus kõnes tarvitamise juhtumid. Kvantitatiivsete ja järjestuslike lugemiste lugemine ja kirjutamine.

Arvsõnate õigekiri 5 kuni 20, 30; 50 kuni 80; 100 kuni 900. Arvsõnate õigekirja harjutused (kakssada kaheksakümmend viis). Volikirja, allkirja, kuulutuse, rahaülekande vormistamine.

Lause

Lihtsad laused. Liht- ja mittekommutatiiivsed laused. Lause peamised ja väiksemad liikmed. Homogeenne lihtlause. Homogeensete liikmete kirjavadhemärgistus. Ümberkujundamine. Aadressi kasutamise kirjavadhemärgid. Liitlauseid. Liidetud laused koos ja, ja, aga ja ilma sidesõnata. Võrreldes lihtlauseid konjunktiiviga ja, a, kuid samade konjunktiividega liitlauseid samade konjunktsioonidega lauseid. Liidetud laused sõnadega millal, kus, mis, et, et, sest ja sidesõnaga mis. Pannes kirjavadhemärke enne neid sõnu. Kordamine.

Õppesisu 9. klass

SUHTLEMIS- JA SUULINE ENESEVÄLJENDUSOSKUS

Suuline ja kirjalik suhtlemine üksikasjalikult, lühidalt. Tegevuste ühine planeerimine (rühmatöö), tegevuste korrigeerimine töö käigus, andmine ja jälgimine juhised-taotlused ja nende täitmine. Teiste arvamuste kuulamine. Teiste arvamuste kuulamine argumentides, oma seisukoha väljendamine, vigade tunnistamine. Oskus tunnistada puudujääke teadmistes ja oskustes. Oma teadmiste ja oskuste puudujääkide tunnistamine. Suhtlemine perekonnas (erinevad põlvkonnad, abikaasad), töökohal (tööandja ja töötaja vahelised suhted) ja töökohal. Tööturuasutuste külastamine.

Poiste ja tüdrukute vahelised suhted. Kirjeldus Sündmused ja ebatavalised sündmused (nt autoõnnetus). Erinevad ärikirjade liigid (seletuskiri, sõnum, kiri jne) ja vormide täitmine; kinnistamine ärikirjade liikide õppimine (õpimapp koos näidistega). Kirjalike tekstide kirjutamine: jutustus (lähedane aruanne, tekstilähedane, lühike), eri liiki kirjeldused (loodusnähtused, tööprotsess). Kirjandusliku või informatiivse teksti (nt kirjaniku elulugu) kontuuri kirjutamine. tekst (nt kirjaniku elulugu): kõige olulisema leidmine faktid, teksti lühendamise, lühendite kasutamine; Täieliku teksti reprodutseerimine kontuurist; täiendamine kontuur. Suulised visandamisharjutused: teema näidisdiktaat, märkmete tegemine (lausete lühendamise, lühendite kasutamine lausete lühendamise, lühendite ja sõnaühendite kasutamine) Märkmete tegemine pärast lõigu kuulamist (vajadusel) Pärast

lõigu kuulamist (vajadusel pärast üldist analüüsi). Teksti reprodutseerimine enda või kellegi teise järgi visandile.

KOGNITIIVSETE TEGEVUSTE ARENDAMINE

Tähelepanu koondamine pika selgituse ajal, märkmete tegemine, teabe otsimine, kasutades sõnastikke ja teatmeteoseid; visandamine (nii trükitud kui ka auditoorsed tekstid). visandamine (trükitud ja kuuludud tekstid). äratundmine . Põhjuse ja tagajärje jadade ja mitme põhjuste samaaegset esinemist. Otsuste mõistmine, üldised ja erinevad (ja võimalusel vastandlikud) seisukohad: Perekonnas, seltskonnas esinevad vastasmõjud ja vastuolud, koolis ja tööl ning ühiskonnas; käitumine vastavalt reeglitele ja katse lahendada konfliktiolukordi ootamatutel viisidel; katsed oma käitumise tulemuste ennetamiseks. Planeerimine tegevuse planeerimine, töötamine algoritmi järgi ja mitmekesiselt; enesekontroll.

LAUSE JA SÕNAVARA

Lihtsad, ühetaolised ja keerulised laused: teadmiste ja oskuste süvendamine. Lihtsad üheosalised ja liitlaused: teadmiste ja oskuste süvendamine, laused tekstis ja väljaspool seda (prepositsioonide, liitsõnade ja sidesõnade kasutamine) Tekstivälised laused (prepositsioonide, sidesõnade ja liitsõnade kasutamine). Kõneosad: oma teadmiste ja oskuste laiendamine (tekstist leidmine, küsimuse esitamine, algvormi määramine), semantilised sõnarühmad, käände- ja liitsõnade harjutused ning moodustatud vormide kasutamine moodustatud vormid. Adverbid. Mõiste, tähendus kõnes ja lausetes; seos aja, koha ja tegevuse suhe, mida väljendavad adverbid. Lausete laiendamine adverbidega. Adverbid on sünonüümid ja antonüümid. Adverbide moodustamine teistest kõneosadest. Teadmiste ja oskuste täiendamine: konjugatsiooniverbi vormide mõistmine, Murdesõnade mõistmine ja kasutamine, pronoomenite ja arvsõnade deklinatsioon. Liitsõnade moodustamine, moodustamine; liitsõnade lühendid ja tunneb lausete eri tüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid teabe hankimisel ja sõnastamisel / tunneb eri liiki lausetüüpe ja mõistab õpitud lausete tähendust. kasutab neid teabe saamiseks ja sõnastamiseks; teab erinevate lauseliikide tähendust sõnastusi; lühendid. Sõnamoodustus: õpitud sõnade kasutamise aktiveerimine sufiksivormid ja eesliited. Tuletiste mõistmine ja kasutamine sõnade kasutamine. Õpikutes kasutatavate võõrsõnade mõistmine.

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

Õigekiri.

Süvendatakse oskust kasutada õpitud õigekirjamustreid. Õigekirja, enesekontroll. Sõnade õigekiri Vöörsõnad, liit- ja liitühendid, Lühendid, -a ja -o lõpuga adverbid. Individuaalne. Ülesanded õigekirjaoskuse arendamiseks.

Lugemistehnika.

Sihotstarbeline lugemine "iseendale". Sujuv lugemine valjusti mõistlikult selge ja väljendusrikka tempoga (loogilised rõhuasetused, vähene rõhk). Ekspressiivselt (loogiliste rõhkude jälgimine, alandamine intonatsioon lause lõpus). Teksti ette lugemine rollimängus. Individuaalsed ülesanded lugemistehnika parandamiseks.

Orienteerumine tekstis.

Valikuline ja temaatiline lugemine, et asjakohase teabe otsimine. Tundmatu leidmine. Tundmatu teabe leidmine ja lisainfo otsimine. Probleemide leidmine, põhjus-tagajärg seoste loomine, ideede seostamine tekstis, osalemine aruteludes. Tegelaste käitumise analüüsimine, tuvastamine. Tegelaste tegevuse motiivide määramine, nende käitumise hindamine. Teksti kavandi koostamine. Teksti põhiidee sõnastamine ja autori kavatsuste mõistmine ning seos sotsiaal-ajaloolise taustaga. Sõnade tähenduse selgitamine sõltuvalt kontekstist. Tundmatute sõnade leidmine ja nende tähenduse selgitamine ning analüüs. Kõige tavalisemate sõnade leidmine ja aktiveerimine. Võrdlused ja metafoorid erinevate ümberjutustamisviiside kasutamine. Teksti ümberjutustamisel: lühike ümberjutustus, üksikasjalik ümberjutustus, valikuline; tegelaste ja näitlejate iseloomustamine jne. Tutvumine mõnede eesti klassikute ja kaasaegsete kirjanike ning nende teostega. Kaasaegsed kirjanikud ja nende teosed. Tutvumine teatud Eesti ajalehetede, ajakirjade ja teatmeteostega.

KEELETEADMISED JA -OSKUSED

Õpitud tähtede õige kirjaõige ja tähtede ühendamine, kasutades õpitud õigekirja- ja kirjavahemärgireegleid, kirjutise kommenteerimine. Õigekirjavigade leidmine ja parandamine. Konjugatsioon ja sõnade konjugatsioon (tabelite abil). Kõneosade nimede tundmine. Noomenid, omadussõnad, verbid, arvsõnad, pronoomenid, gerundiumid. arvsõnad, pronoomenid, adverbid), prepositsioonid. Nende tundmine: märgid ja grammatilised kategooriad.

9. klass - 6 tundi nädalas (3 tundi kõnearendust ning grammatika- ja õigekirjaõpetust; 3 tundi lugemis- ja kõnearendust).

Lihlause. Lihtlause, millel on üksikud liikmed. Liitlause. Liidetud laused ilma sidesõnata ja koos sidesõnadega. Ümberkujundamine.

Häälikud ja tähed. Tähestik. Vokaalide ja konsonantide hääldamine. Kõvad ja pehmed konsonandid. Häälikulised ja häälekõrvalised konsonandid. Rõhutatud ja rõhutatud vokaalid. Pehme ja kõvade märkide (ь, ъ) eristamine. Foneetiline sõnaanalüüs.

Sõnade koostamine Sõnade koostis. Rõhutatud ja rõhutatud häälikute kirjutamine sõnade tüvedes. Häälikuliste ja häälikuteta konsonantide kirjutamine sõnade tüvedes. Eesliite kirjutamine.

Lõppkonsonanti muutvate eesliidete õigekiri: be- (bez-), vos- (asc-), is- (is-), ra- (ras-). Liitsõnad. Moodustada liitvokaalidega ja ilma liitvokaalideta liitsõnu. Lühendatud sõnad

Kõneosad

Kõneosade eristamine.

Nimisõna. Nimisõnade roll kõnes. Põhilised grammatilised kategooriad. Omadussõnade käändelõppude õigekiri. Mittekaitstavad nimisõnad. Nende soo määramine. Omadussõna nimes. Asesõnade roll kõnes. Omadussõnade ja nimisõnade sugu, arv. Asesõnade käändelõppude õigekiri. Isikulised asesõnad. Isikuliste asesõnade roll kõnes. Isikuliste asesõnade muutumine isikute ja arvude järgi. Isikuliste asesõnade õigekiri. Asesõnade õigekiri koos eesliidetega.

Tegusõna

Tegusõna roll kõnes. Tegusõna ajad. Määratlemata verbivorm. Tegusõnade õigekiri. Verbid (hääldame-kuulame-kirjutame) ja pööramise lõpp. Verbi käsuvorm palvetes, käskudes, juhistes. Osa "ei ole" tegusõnadega. Mineviku verbid. Tegusõnade muutumine.

Arvsõna

Arvsõnade mõiste. Arvuline ja järjestus.

Arvsõnade õigekiri 5 kuni 20; 30; 50 kuni 80; 500 kuni 900; 90; 100; 200; 300; 400. 6

Ärikiri. Tööle asumise avalduse, elulookirjelduse kirjutamine.

Määrsõna. Määrsõnade roll kõnes ja lausetes. Määrsõnade moodustamine teistest kõneosadest. Aega, kohta ja tegevusviisi tähistavad määrsõnad. Määrsõnade õigekiri o ja a lõpuga.

Kõneosade kordamine.

Nimisõna, omadussõna, verb, arvsõna, adverb, prepositsioon. Kasutamine kõnes.

Lause.

Lihtlause. Põhi- ja kõrvalliikmed, laused, osalaused ja mitteprepositsioonid.

Põhi- ja kõrvalliikmed ning mitteprepositsioonid. Sarnased sõnad lauses.

Ümberkujundamine. Liidetud laused. Liidetud laused ilma sidesõnata ja sidesõnadega ja, a, aga. Liitlaused sõnadega mis, millal, kus, mis, mis, et, sest. Otsekõne (pärast autori sõnu).

Lausejooned ja koolonid otsekõnes; suurtähed otsekõnes.

Otsekõne. Liht- ja liitlausete koostamine. Kirjavahemärgid lausetes.

HINDAMINE

Hindamine põhineb kooli õppekaval.